

การวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

: กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

นางจิรนนท์ รอดสาย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2565

Multi-level Analysis of the Impact on Spa and Massage Business

During Coronavirus 2019 Pandemic

: A Case Study of Entrepreneurs in Lampang Province

Mrs. Chiranan Rodsai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for

the Degree of Master of Economics in Business Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2022

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวด

เพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

ชื่อและนามสกุล

จิรนนท์ รอดสาย

วิชาเอก

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.พัชรี ผาสุข

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

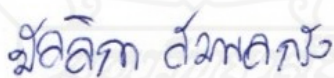
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.พัชรี ผาสุข)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา สมพลกรัง)

(อาจารย์ ดร.พัชรี ผาสุข)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วง
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการใน
จังหวัดลำปาง

ผู้ศึกษา นางจิรนนท์ รอดสาย **รหัสนักศึกษา** 2636000768 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.พัชรี ผาสุข **ปีการศึกษา** 2565

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการ
ในจังหวัดลำปาง 2) ผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ 3) แนวทางการพัฒนาธุรกิจ
สปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง จำนวน 79 ราย และ
มีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 ราย คำนวณโดยสูตรทาร์ยามาน ระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ใช้การสุ่ม
ตัวอย่างแบบสโนว์บอล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิง
พรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
อายุเฉลี่ย 51 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินธุรกิจ 7 ปี การให้บริการหลักของธุรกิจ คือ
นวดไทย นวดเท้าเพื่อสุขภาพ นวดน้ำมันและสปาตัว ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 มีรายได้ต่อ
เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีรายได้หลักมาจากการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการด้วยตนเองที่หน้าร้าน กำไรสุทธิ
ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 50 จากกำไรที่เคยได้รับในสภาวะปกติ 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 0.05 คือจำนวนช่องทางรายได้
และผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการตามลำดับ โดยที่ถ้าจำนวนช่องทางรายได้เพิ่มขึ้น 1 ช่องทาง จะ
ส่งผลทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 7,508 บาทต่อเดือน โดยมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.64 กล่าวคือ เมื่อรายได้จากการเพิ่มช่อง
ทางการให้บริการเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้กำไรเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.64% จากกำไรเฉลี่ยในสภาวะปกติ และผลกระทบ
ด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 ระดับ จะส่งผลทำให้กำไรสุทธิลดลง 4,397 บาทต่อเดือน
โดยมีค่าความยืดหยุ่น 1.21 กล่าวคือเมื่อผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้กำไร
สุทธิลดลง 1.21% จากกำไรเฉลี่ยในสภาวะปกติ โดยผลกระทบที่ได้รับจากการวิเคราะห์ได้รับอิทธิพลสืบเนื่องจาก
ความแปรปรวนในระดับที่สูงกว่าคือขนาดธุรกิจและกลุ่มธุรกิจ ที่ร้อยละ 44.5 3) แนวทางในการพัฒนาธุรกิจสปา
และนวดเพื่อสุขภาพควรมีการให้บริการและผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและภายใต้การบังคับ
ใช้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มีการพัฒนาเทคนิคการให้บริการ เช่น เทคนิคการนวด
และเทคนิคการให้บริการสปาให้มีความหลากหลายและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์

คำสำคัญ ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ การวิเคราะห์ของพหุระดับ จังหวัดลำปาง

Independent Study title: Multi-level Analysis of the Impact on Spa and Massage Business during
Coronavirus 2019 Pandemic: A Case Study of Entrepreneurs in Lampang Province

Author: Mrs.Chiranan Rodsai; **ID:** 2636000768; **Degree:** Master of Economics;

Independent Study advisor: Dr. Padcharee Phasuk; **Academic year:** 2022

Abstract

This Study aims to explore 1) spa and massage business conditions of Performance in Lampang Province; 2) impact on spa and massage business to business operations of entrepreneurs; and 3) spa and massage business development guideline during the coronavirus 2019 pandemic.

The populations in this study were 79 massage and spa entrepreneurs in Lampang Province individuals, and the sample were 65 individuals. Taro Yamane approach was used with the significant level of 0.05. This study explored descriptive statistics analysis and Multi-level Regression analysis.

The results found that 1) the majority of spa and massage entrepreneur in Lampang Province was female with an average age of 51, had secondary education with the duration of the time in the business of 7 years. The form of spa and massage services were mainly Thai massage service, foot massage service, oil massage service and spa service. During the coronavirus 2019 pandemic the business's gross income was less than 10,000 bath per month, and the profit decreased by 50% when compared to the normal time. 2) The factors affecting the spa and massage business during the coronavirus 2019 pandemic at significance levels 0.01, 0.05 were: the channel of service and the confidence of clients respectively. With an increase in 1 channel of service, there was an increase in profit of 7,508 bath per month. Elasticity was 0.64. Then the channel of service increased 1%, and, as a result, the profit increased 0.64% from that of the normal time. With a change in the client confidence of 1%, then there was a decrease in profit of 4,397 bath per month, and elasticity equaled to 1.21. The client confidence impact increased 1%, and, as a result, the profit decreased 1.21% from that of the normal time. The analysis indicated that the factors were influenced by the high level of variance in the business size and business group in Lampang Province at 44.5%. 3) Guidelines for the development of spa and massage entrepreneurs in Lampang included services and compliance to the standards set by the Ministry of Public Health and Health Establishment Act, B.E. 2559, development of skilled workers in service delivery and products such as massage techniques and spa service techniques and an increase sale productivity with online system.

Keywords: Spa and Massage Business, Multi-level Regression Analysis, Lampang Province

กิตติกรรมประกาศ

งานศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะ ดร.พัชรี ภาสุข ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ตลอดจนช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และคอยให้กำลังใจเสมอมาและอาจารย์ รัชกร กิตติพิชเรเดชาธร ที่เป็นอาจารย์ที่เป็นผู้สอนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิจัยในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณผู้ประกอบการกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปางที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามและอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำงานค้นคว้าอิสระครั้งนี้และได้รับความร่วมมือจากทุกท่านเป็นอย่างดีและคณะสาธารณสุขจังหวัดลำปางและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขที่ให้ข้อมูลสนับสนุนงานศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ รวมถึงบิดา มารดา ครอบครัวและคณะญาติพี่น้อง รวมทั้งผู้มีพระคุณทั้งหลายและคณะอาจารย์ทุกๆ ท่าน โดยเฉพาะ อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและเพื่อนทุกคนและกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้การสนับสนุนทุกๆ ด้านในงานศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ทำให้งานศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

สุดท้ายนี้หวังว่าคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้แก่ทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

จิรนนท์ รอดสาย

ตุลาคม พ.ศ. 2565

สารบัญ

หน้า

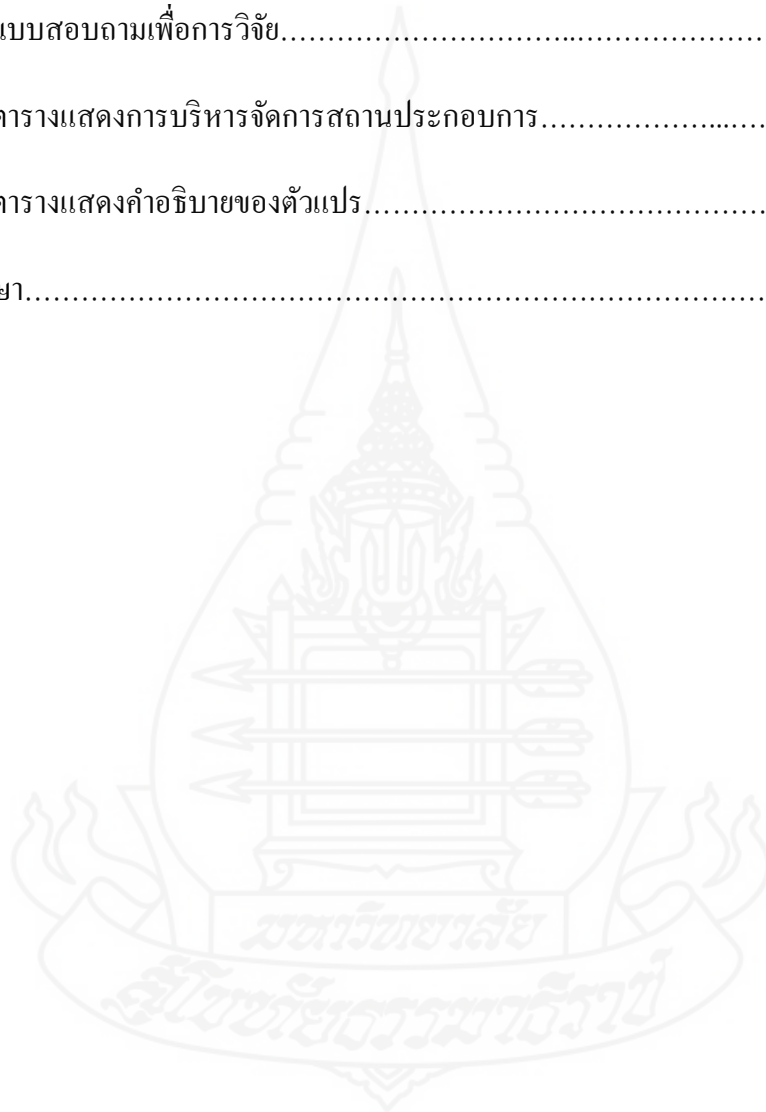
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	4
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสปาและนวดเพื่อสุขภาพ.....	8
การบริหารจัดการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ.....	12
กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด.....	18
ทฤษฎีอุปสงค์.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต.....	23
ทฤษฎีการวิเคราะห์พหุระดับ.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	45
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ข้อมูลทั่วไป สภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ	
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	47
การวิเคราะห์หุ้ระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ	
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	61
แนวทางในการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ.....	64
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้ประกอบการจากภาครัฐ.....	67
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการศึกษา.....	70
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	86
ข ตารางแสดงการบริหารจัดการสถานประกอบการ.....	100
ค ตารางแสดงคำอธิบายของตัวแปร.....	103
ประวัติผู้ศึกษา.....	106

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่	4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจสปาและ นวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง.....	48
ตารางที่	4.2 ประเภทการให้บริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพ และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์.....	49
ตารางที่	4.3 กลุ่มอาชีพของผู้มารับบริการ.....	50
ตารางที่	4.4 ช่องทางรายได้จากการประกอบธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ.....	51
ตารางที่	4.5 รายได้รวม.....	52
ตารางที่	4.6 รายได้จากกรให้บริการลูกค้าที่มารับบริการด้วยตนเองที่หน้าร้าน.....	52
ตารางที่	4.7 รายได้จากการขายแพ็คเกจ.....	53
ตารางที่	4.8 รายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์.....	53
ตารางที่	4.9 รายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์.....	54
ตารางที่	4.10 ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ.....	55
ตารางที่	4.11 กำไรธุรกิจสุทธิ.....	56
ตารางที่	4.12 การบริหารธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ.....	57
ตารางที่	4.13 ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของ ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	58
ตารางที่	4.14 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	59
ตารางที่	4.15 ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ.....	60
ตารางที่	4.16 ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของ ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีผลประกอบการลดลง.....	61
ตารางที่	4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุระดับ.....	63
ตารางที่	4.3 ความต้องการของผู้ประกอบที่ต้องการให้ช่วยเหลือจากภาครัฐ.....	68

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	แสดงมูลค่าธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในปีพ.ศ.2555-2563.....	1
ภาพที่ 1.2	กรอบแนวคิดการศึกษา.....	5
ภาพที่ 1.3	แผนผังการจัดโครงสร้างองค์กร.....	14

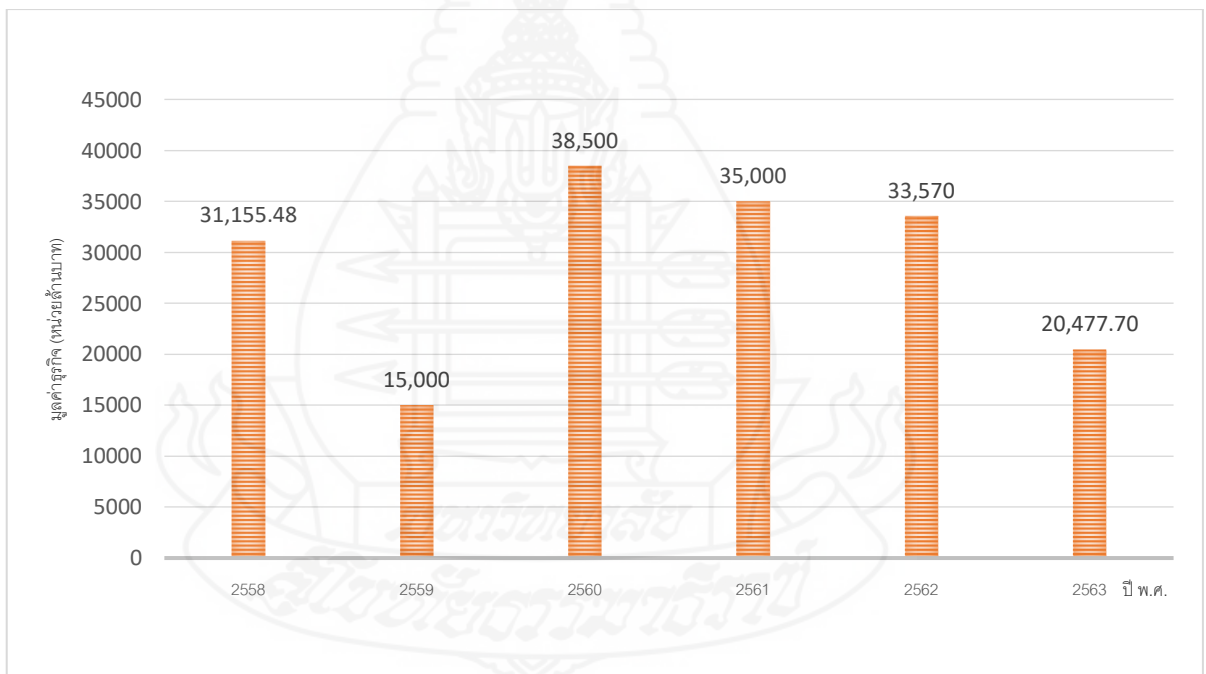

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพเป็นธุรกิจที่มีการพัฒนาการจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประจำถิ่น ด้านการดูแลสุขภาพ โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำคุณประโยชน์จากพืชสมุนไพร มาผสมผสานและเกิดเป็นบริการที่ได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ จนทำให้อัตราการเติบโตของธุรกิจขยายตัวสูงขึ้น ภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 มูลค่าของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2558 ถึง 2563

สามารถพิจารณาได้จากแผนภูมิแสดงมูลค่าธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในปีพ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2562 มีมูลค่าธุรกิจของประเทศไทย มีจำนวน 33,570-38,500 ล้านบาทต่อปี และตลอดจนเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

มากไปกว่านั้นยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างงาน สร้างอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องสุขภาพ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและ อุตสาหกรรมอาหาร โดยธุรกิจสปาและนวดไทยเพื่อสุขภาพยังได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจสปาแห่งเอเชีย (Capital Spa of Asia) ที่มุ่งสร้างความเป็นเลิศในตลาดสากลและธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ มีการขยายตัวไปตามเมืองท่องเที่ยวทั่วประเทศ เช่น ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ชลบุรีและระยอง ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต สงขลาและนครศรีธรรมราช ภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี อุรธานีและขอนแก่น ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา น่านและอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปี (กระทรวงสาธารณสุข,2559.) และจังหวัดลำปางมีการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านบริการ และด้านการท่องเที่ยว เช่นกัน

อย่างไรก็ตามในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก หดตัว 3.1% ในปี พ.ศ. 2563 อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 6.5% และประเทศไทยในปีเดียวกันก็ได้รับผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างรุนแรงคือ GDP หดตัว 6.2%และมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นประมาณ 1.90% และจากภาพที่ 1.1 แสดงให้เห็นว่า มูลค่าธุรกิจสปาและนวดไทย ในปีพ.ศ. 2563 มีมูลค่าซึ่งลดลงจากปีพ.ศ. 2562 ประมาณ 13,092.30 (-39%)) และมีการปิดกิจการธุรกิจสปาประมาณร้อยละ 30 จากทั้งหมด 9,000 แห่ง ทั่วประเทศ (กระทรวงสาธารณสุข , 2559 ; สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร, 2558 ; ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย , 2558 ; BLT , Bangkok, 2018 ; กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ และธุรกิจกระทรวงพาณิชย์ , 2562 ; ภาณุวัฒน์ กิจเกสาเจริญ,และพชนันท์ บุญช่วย , 2561 ; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) และ

ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพทั่วประเทศ ทั่วภูมิภาค โดยเฉพาะจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว ได้รับผลกระทบอย่างหนัก รวมทั้งจังหวัดลำปาง และต้องปิดตัวตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่กระจายของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 ของภาครัฐเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือบางครั้งก็สามารถเปิดให้บริการได้ไม่ครอบคลุมทุกบริการทำให้มีรายได้ไม่ครอบคลุมกับต้นทุนที่ทางธุรกิจแบกรับและส่งผลให้มูลค่ารวมของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ซึ่งเหตุผลที่ทำการศึกษาในจังหวัดลำปางเนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้านบริการ ด้านอุตสาหกรรมและด้านการท่องเที่ยว ในปีพ.ศ. 2562 ถึง ปีพ.ศ. 2563 เกิดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ทำให้ผลประกอบการของธุรกิจลดลงเฉลี่ยร้อยละ 50 จากภาวะปกติ

ทว่าการบ่งชี้ปัจจัยที่เป็นเหตุสำคัญของผลกระทบในธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพยังไม่เด่นชัดเพื่อจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องตรงจุด ดังนั้นการศึกษารั้งนี้จึงมุ่งศึกษาถึงสภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและแนวทางในการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในภาวะวิกฤต โดยผลการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ในการดูแลและบริหารผลการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

4.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ที่ขึ้นทะเบียนกับสาธารณสุขจังหวัดลำปาง และตั้งอยู่ในจังหวัดลำปาง ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด จำนวน 79 แห่ง (สาธารณสุขจังหวัดลำปาง , 2564)

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน 65 ราย จากการกำหนดตัวอย่าง คำนวณ โดยสูตรการหาจำนวนตัวอย่างของยามานะ (Yamane , 1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปางที่ดำเนินธุรกิจอย่างน้อย 1 ปี

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

สำหรับระยะเวลาในการศึกษานี้ เริ่มเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ หมายถึง ธุรกิจที่ให้บริการการนวดเพื่อสุขภาพ การใช้น้ำเพื่อสุขภาพ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพ การให้บริการสปา การให้บริการแช่ตัว และบริการอบตัว รวมถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (เอกสารความรู้ผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, (2559)).

5.2 ช่องทางการให้บริการ หมายถึง การให้บริการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ช่องทาง คือ 1) การให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการเองที่หน้าร้าน (Walk in) 2) การให้บริการลูกค้าจากการขายแพ็คเกจ (Package) 3) การให้บริการลูกค้ากลุ่มทัวร์ 4) อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

5.3 ช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หมายถึง ช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ถูกเก็บสำรวจข้อมูลในช่วงปีพ.ศ.2564

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางข้อมูลให้กับผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพนำไปพิจารณาปรับปรุงธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

6.2 เป็นฐานข้อมูลสำคัญแก่ผู้ที่สนใจในประเด็นใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาและอ้างอิงทางวิชาการ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา การวิเคราะห์หุ้ระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัด ลำปาง ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ กระบวนการวิจัย การวิเคราะห์ การสรุปผล และการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสปาและนวดเพื่อสุขภาพ
2. แนวคิดการบริหารจัดการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ
3. แนวคิดการบริหารที่ใช้กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (7Ps)
4. ทฤษฎีอุปสงค์
5. แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต
6. ทฤษฎีการวิเคราะห์แบบหุ้ระดับ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

สปา (Spa) คือ การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม โดยการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ มีการใช้น้ำ และเทคนิคการนวดเพื่อผ่อนคลายร่างกายและจิตใจเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งในปัจจุบัน ได้รับความ นิยมทั้งในประเทศทางตะวันตกและตะวันออก รวมทั้งประเทศไทย และสปาเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สมาคมไอสปา (International Spa Association : ISPA) เป็นสมาคมที่ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1991 (พ.ศ. 2534) มีนโยบายการพัฒนาธุรกิจสปา บุคลากร และการบริการด้วยการสร้างเครือข่าย การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากมืออาชีพ และ ISPA ให้ความหมายของสปา คือ “ เป็นสถานที่ให้บริการที่ล้วนเสริมสร้าง สุขภาพการ จิตใจและจิตวิญญาณที่ดี

ISPAเน้นให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบหลักในการเป็นสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ 10 ประการดังนี้

1. น้ำ (Water) ใช้น้ำให้บริการได้หลายรูปแบบ เช่น การอบไอน้ำ การแช่ การอาบน้ำหรือใช้น้ำเป็นส่วนประกอบในการให้บริการอื่น รวมถึงการตกแต่งสถานที่ด้วยน้ำเพื่อสร้างบรรยากาศ และการค้ำน้ำสะอาดเพื่อสุขภาพ
2. การบำรุงสุขภาพร่างกาย (Nourishment) บริการอาหาร และ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ สารอาหารบำรุงสุขภาพ
3. การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย (Movement and exercise) จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยท่าทางต่างๆ ในบริเวณสถานประกอบการ ให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการทำงานของอวัยวะสำคัญ สร้างความสดชื่นกระปรี้กระเปร่าและผ่อนคลายกล้ามเนื้อ รวมถึงการจัดให้มีห้องออกกำลังกายแยกเป็นสัดส่วน
4. การสัมผัส (Touch) บริการด้วยสัมผัสที่สามารถสื่อสารความรู้สึกที่อบอุ่น ผ่อนคลายและบำบัดอาการปวดเมื่อย เช่น การนวดกล้ามเนื้อ การนวดศีรษะ การนวดเท้า เป็นต้น
5. การบูรณาการ (Integration) บูรณาการกิจกรรมเพื่อสุขภาพซึ่งสัมพันธ์และสอดคล้องกันระหว่างการ จิตใจ จิตวิญญาณ กับสภาพแวดล้อม

6. ศาสตร์ด้านความงาม (Aesthetics) บำรุงรักษาความงามกับกระบวนการใช้ผลิตภัณฑ์ พืชพรรณธรรมชาติ สมุนไพรต่างๆ ที่มีผลต่อความงาม เช่น การดูแลผิวหนัง

7. สภาพแวดล้อม (Environment) สถานประกอบการสปา ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี อุณหภูมิพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้ดี มีการออกแบบที่สร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

8. การแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรม (Art and Culture) การออกแบบ ตกแต่งทั้งภายในและภายนอก และองค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดสีภายนอกและภายในอาคาร เสียงดนตรี กลิ่นหอมธรรมชาติ เครื่องแต่งการพนักงาน ซึ่งออกแบบด้วยศาสตร์และศิลป์ที่สร้างสุนทรีย์ภาพและความประทับใจ แสดงออกถึงศิลปะและวัฒนธรรมในการให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการ

9. เวลาและคุณภาพการบริการ (Time , Space , and Rhythms) จัดสรรเวลาในการให้บริการ ด้วยบริการที่มีประสิทธิภาพ ดีต่อสุขภาพ และสอดคล้องกับวงจรสุขภาพ

10. ระบบการบริหารจัดการที่ดี (Management and Operation System) บริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดการที่ดี เพื่อสร้างความพึงพอใจและให้ความรู้สึกผ่อนคลายแก่ผู้มารับบริการและนำไปสู่ความสำเร็จ

ประเภทของสปาเพื่อสุขภาพ

การแบ่งประเภทสปาตามคำนิยามของ สมาคมไอสปา (ISPA) มี 7 ประเภท

1. คลับสปา (Club Spa) คือ สปาที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการเฉพาะสมาชิก (member) โดยเน้นให้ความสะดวกสบายและครบครัน วัตถุประสงค์ในการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพร่างกาย พร้อมทั้งบริการด้านอื่นๆ

2. เดย์สปา (Day Spa) คือ สปาที่ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการใช้บริการ เช่น ใกล้ที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ ห้างสรรพสินค้า บริเวณศูนย์กลางธุรกิจ หรือในอาคารสนามบิน เป็นต้น รูปแบบการบริการค่อนข้างหลากหลาย ลักษณะการให้บริการจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ และเป็นสปาที่เปิดให้บริการมากที่สุด

3. สปาในโรงแรมและรีสอร์ท (Hotel and Resort Spa) คือ สปาที่ตั้งอยู่ภายในอาคารหรือในบริเวณเดียวกับ โรงแรมหรือรีสอร์ท ที่มีสถานที่ออกกำลังกาย ห้องอาหาร รูปแบบบริการมักประกอบด้วย การนวดเพื่อผ่อนคลาย สำหรับผู้ที่ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศและหลีกเลี่ยงความจำเจในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่จะมีขนาดใหญ่กว่าเมื่อเทียบกับ Day Spa ทั่วไป

4. สปาในเรือสำราญ (Cruise Ship Spa) คือ สปาที่ตั้งอยู่ในเรือท่องเที่ยว มีรูปแบบการบริการ ประกอบด้วย การนวดแบบต่างๆ การออกกำลังกาย กิจกรรมเพื่อสุขภาพ และอาหารเพื่อสุขภาพ

5. สปาในแหล่งน้ำพุร้อนหรือน้ำแร่ธรรมชาติ (Mineral Spring Spa) คือ สปาที่ตั้งอยู่ในแหล่งน้ำพุร้อน หรือน้ำแร่ธรรมชาติ มีรูปแบบการบริการจะเน้นการบำบัด โดยการใช้ความร้อนของน้ำ หรือแร่ธาตุต่างๆ เช่น ใช้เกลือเป็นส่วนหนึ่งในการบำบัด เป็นต้น

6. สปาที่ให้การดูแลสุขภาพ (Destination Spa) คือ สปาที่ตั้งขึ้นเพื่อให้การดูแลสุขภาพเป็นหลัก โดยมีที่พักอยู่ภายใน มีกิจกรรมเพื่อสุขภาพครบวงจร อาหารสุขภาพ การออกกำลังกาย การให้ความรู้ ด้านต่างๆ ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่จะพำนักเป็นระยะเวลานาน เพื่อผ่อนคลายและปรับปรุงวิถีชีวิตให้ดีขึ้น ปรับสมดุลของร่างกายและจิตใจ ลดน้ำหนัก ออกกำลังกายอย่างถูกต้อง โดยทีมงานที่เชี่ยวชาญจะพิจารณาจัดบริการให้เหมาะสมแก่ลักษณะสุขภาพแต่ละคน

สถานที่ตั้งจะอยู่ใกล้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล น้ำพุร้อน โคลน เป็นต้น

7. สปาที่ทำให้การบำบัดรักษาสุขภาพและความสวยงาม (Medical Spa) คือ สปาที่มีแพทย์และพยาบาลกำกับดูแล ให้คำแนะนำบริการ ส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งไม่ใช่การรักษาโรค สำหรับผู้ที่ต้องการเสริมสร้างหรือฟื้นฟูสุขภาพ ผู้รับบริการจะมาใช้บริการในระหว่างวัน เวลา ทำการ และมีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัดรักษาสุขภาพและความสวยงาม การบริการ ประกอบด้วยโภชนาการบำบัด และอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกาย กิจกรรมเพื่อสุขภาพ การนวดแบบต่างๆ การบริการด้วยความรู้เพื่อสุขภาพ มีการบริการทางการแพทย์ทางเลือก แพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทย แพทย์จีน เป็นต้น

2. การบริหารจัดการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ

ธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพและนวดไทย เป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญ มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 เป็นต้นมา การบริหารจัดการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าจำเป็นต้องมีบุคลากรหรือผู้ดำเนินการที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในธุรกิจสปาและนวดไทย เข้าใจบทบาท หน้าที่ของผู้ดำเนินสปา พัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้สามารถบริหารสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการและการบริหารจัดการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพภายใต้ภาวะการณ์ที่มีการแข่งขันและข้อกำหนดกฎหมายรัดกุมขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ควรจัดทำแผนงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการดำเนินงาน และบริหารจัดการ ดังนี้

1. แผนการบริหารจัดการด้านบุคลากร

2. แผนการบริหารด้านการตลาด และการบริการลูกค้า

3. กลยุทธ์การสร้างตราสินค้า (Brand)

4. แผนการบริหารด้านการเงิน

5. แผนด้านการบริหารจัดการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่ง

อำนวยความสะดวกในสปา

6. การติดตามผลการประเมินผล และ ผู้ดำเนินการสปาต้องทำแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedures : SOP) ในการกำหนดวิธีการปฏิบัติ และแนวคิดในการพัฒนาการบริการ การวัดประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ และความพึงพอใจในบริการของผู้รับบริการ

การมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ส่งผลดีต่อธุรกิจอย่างน้อย 10 ประการดังนี้

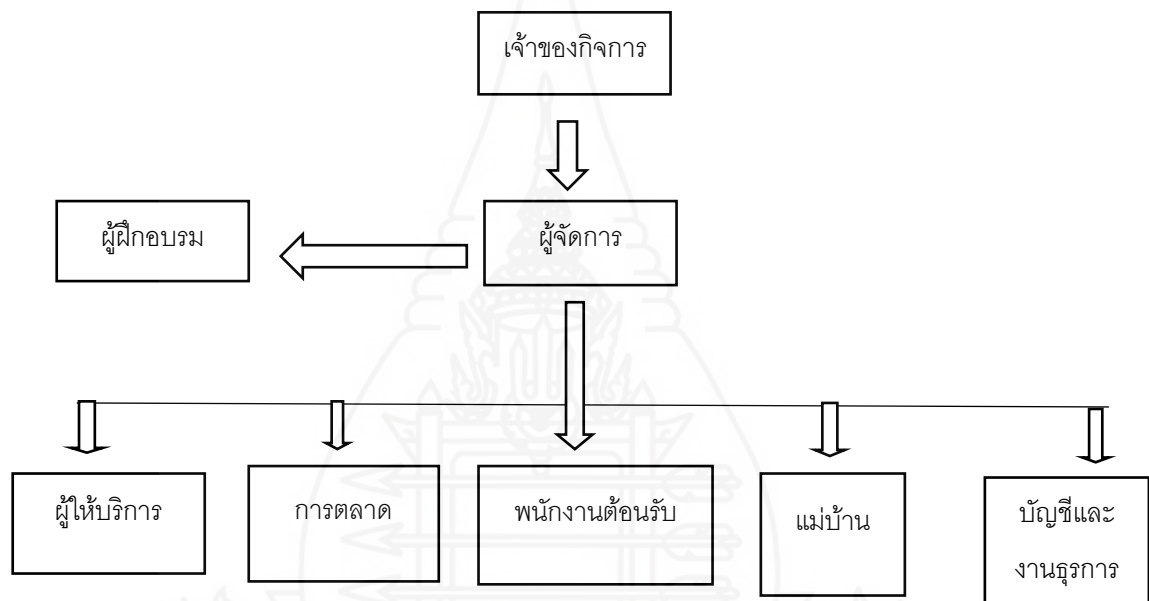
1. ช่วยยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ
2. ช่วยพัฒนาการผลิตในเชิงปริมาณ ได้ดีขึ้น
3. เสริมสร้างลูกค้าใหม่ และรักษากฎเกณฑ์เดิม
4. ปรับปรุงกระบวนการทำงานของธุรกิจให้ดีขึ้น
5. ลดต้นทุนและสร้างกำไร
6. ช่วยวางแผนการทำธุรกิจระยะยาว
7. ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
8. ช่วยในการพัฒนานวัตกรรม
9. ช่วยเสริมสร้างการตลาด
10. ช่วยส่งเสริมการส่งออก ในกรณีค้าขายกับลูกค้าต่างประเทศ

การบริหารจัดการด้านบุคลากรในธุรกิจสปา

ธุรกิจสปา มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ต้องการความประณีต และละเอียดอ่อน ดังนั้นผู้กอบประการควรจัดทำดังนี้

1. แผนผังองค์กร

การจัดองค์กรขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจ การบริหารงานบุคคลต้องมีแบบแผน และกฎระเบียบให้สอดคล้องกัน แสดงด้วยผังองค์กรดังนี้

ภาพที่ 1.3 แผนผังการจัดโครงสร้างองค์กร

การกำหนดลักษณะงานและบทบาทหน้าที่ที่ลดหลั่นตามความรับผิดชอบของสายงานที่แยกตามประเภทตามลักษณะงานเพื่อการประสานและบูรณาการพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสิ่งสำคัญคือการมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัดของแต่ละบุคคลตามหลักที่ว่า “เลือกคนให้ถูกกับงาน (Put the right man in the job)” เช่น

1. ผู้ดำเนินการ / ผู้จัดการสปาเพื่อสุขภาพ (Spa manager)

มีหน้าที่รับผิดชอบ

- 1.1 ดำเนินการตามนโยบายของธุรกิจที่กำหนดไว้
- 1.2 กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ
- 1.3 ควบคุม ติดตาม การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมาย
- 1.4 รายงานผลการดำเนินงานแก่ผู้บริหารระดับสูง / เจ้าของ
- 1.5 แก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ
- 1.6 กำหนดและกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามงบประมาณที่วาง

ไว้

2. ผู้ให้บริการ (Therapist)

หน้าที่รับผิดชอบ

- 2.1 ปฏิบัติงานบริการเพื่อสุขภาพและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 2.2 ดูแลความสะอาดของสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ ในส่วนที่ได้รับมอบหมาย ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้รับบริการ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อน ระหว่าง และหลังการบริการ
- 2.3 พัฒนาทักษะ องค์ความรู้ในงานบริการที่รับผิดชอบอย่างเพียงพอ
- 2.4 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจริยธรรม / จรรยาบรรณ ตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

3. พนักงานต้อนรับ (Receptionist)

หน้าที่รับผิดชอบ

- 3.1 นำเสนอข้อมูลการบริการแก่ลูกค้าเพื่อการตัดสินใจ
- 3.2 รับผิดชอบการใช้บริการ
- 3.3 บันทึกประวัติลูกค้า
- 3.4 แนะนำและจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- 3.5 แนะนำการบริการ
- 3.6 ให้ข้อมูล ข้อควรปฏิบัติก่อน ระหว่าง และหลังการบริการเพื่อเตรียม
- 3.7 ประสานงานแผนกที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างราบรื่น
- 3.8 ทำงานรายงานประจำวันตามที่ได้รับมอบหมาย
- 3.9 ดูแลความเรียบร้อยในบริเวณส่วนต้อนรับ

ความพร้อม

การวางแผนบริหารจัดการรายได้และค่าตอบแทนของพนักงาน

Wisnom and Capozio (2011). กล่าวว่า การประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในแต่ละประเทศ มีโครงสร้างค่าตอบแทนหรือค่าจ้างพนักงานแตกต่างกันไป ขึ้นกับรายได้ของสปา การแข่งขัน อุปทานด้านแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆของสปา ธุรกิจสปาส่วนใหญ่มีแนวคิดการกำหนดรายได้ของพนักงานที่เป็นผู้ให้บริการ หรือจ่ายเป็นรายได้ประจำร้อยละ 60 และเป็นรายได้ที่คำนวณจากจำนวนชั่วโมงที่ทำงานจริง อีกประมาณร้อยละ 40 ซึ่งโครงสร้างของรายได้แบบนี้

เป็นผลดีต่อค่าใช้จ่ายด้านแรงงานของเจ้าของธุรกิจ เพราะมีการขึ้นลงตามจำนวนรายได้จริง และนำมาใช้อย่างกว้างขวางในธุรกิจสภา

การบริหารจัดการด้านการเงิน

การบริหารการเงินจัดการด้านการเงินมีความสำคัญมาก เป็นตัวบ่งชี้หรือมาตรวัดการดำเนินงานของเจ้าของธุรกิจหรือผู้บริหารจัดการสภา เครื่องมือทางการเงินที่สำคัญได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมายของรายได้ ผลกำไร และ การจัดทำงบประมาณด้านต่างๆ
2. การวางแผนการปฏิบัติงานด้านรายรับ / รายจ่าย ต่อ ค่าตอบแทนพนักงาน
3. การจัดทำงบการเงิน และ งบประมาณดำเนินการเพื่อเป็นเครื่องมือตรวจสอบ

สถานะทางการเงินของกิจการ

รายงานทางการเงินของธุรกิจ ประกอบด้วย

1. งบดุล คือรายงานที่แสดงถึงภาระหนี้สิน และทรัพย์สินของกิจการ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เช่น สิ้นปีบัญชี
2. งบกำไรขาดทุน คือ รายงานที่แสดงรายได้ รายจ่ายของกิจการและผลกำไร ขาดทุน ในช่วงเวลาที่กำหนด
3. งบกระแสเงินสดของกิจการ คือรายงานสำคัญทางการเงินที่แสดงในรูปแบบของเงินสดที่รับมาและจ่ายออกไปในธุรกิจ รายงานสถานะเงินสดของธุรกิจมีความสำคัญ เพราะธุรกิจมีความจำเป็นต้องมีเงินสดเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย หรือจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็น หากกิจการขาดแคลนเงินสดหรือมีไม่เพียงพอ จะส่งผลต่อการบริหารธุรกิจ

4. งบแสดงส่วนของผู้ถือหุ้น

การคาดการณ์ถึงรายได้ของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ

การจัดทำงบประมาณประจำปีของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ จะมีรูปแบบคล้ายกับงบกำไร ขาดทุน แต่ตัดแปลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการควบคุมหรือประเมินผลการดำเนินการตลอดปี อาจเพิ่มรายละเอียดของกิจกรรมด้านการบริการ หรือรายได้จากกิจกรรมต่างๆ

งบประมาณสำหรับดำเนินการให้ประโยชน์ต่อการควบคุมรายรับ รายจ่าย ของธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายคือเกิดกำไร เพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจ ลดความผิดพลาด งบประมาณเป็นเครื่องมือในการวางแผนธุรกิจ กำหนดเป้าหมายทางการเงิน เป็นแนวทางการควบคุมต้นทุน เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรทุกระดับ ตลอดจนผลการดำเนินการของธุรกิจในช่วงต่างๆ ของปี

การบริหารจัดการด้านการตลาด

มีการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ในธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ การวางแผนการตลาดและบริหารตราสินค้า ซึ่งการวางแผนการตลาดถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้จัดการสปาที่จะต้องวางแผนกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาว โดยใช้กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาดและบุคลากร (7Ps)

การประเมินผลการดำเนินการสปาในธุรกิจสปา

ผู้ดำเนินการสปาต้องประเมินตามเป้าหมาย 3 ด้าน คือ สร้างความประทับใจในบริการ การนำเสนอบริการสปาเพื่อสุขภาพ และสร้างผลการปฏิบัติโดยรวมที่น่าพอใจ โดยสามารถประเมินจากความพึงพอใจโดยตรงจากลูกค้า จึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่องและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ , กระทรวงสาธารณสุข ,2559)

3. กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาดและบุคลากร (7Ps)

1. กลยุทธ์ด้านบริการและผลิตภัณฑ์ (Product)

- 1.1 บริการของสปา ประกอบด้วย รูป รส กลิ่น และสัมผัส การจัดการในแต่ละด้าน จะแตกต่างกัน การออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของสปาให้บริการสปาที่แตกต่างกัน ผู้บริหารต้องรู้อะไรประกอบแต่ละด้าน ต้องมีการดูแลให้เกิดความเรียบร้อยและน่าสนใจต่อผู้มาใช้บริการ
- 1.2 การจัดการด้านรูป หรือบรรยากาศภายในของสปา การดูแลความเรียบร้อย ภายในสปาและความสวยงามของสถานที่ทั้งภายในและภายนอก
- 1.3 การจัดการด้านรส จะต้องถูกสุขอนามัย โดยเน้นความสะอาดของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ประกอบการให้บริการ เครื่องดื่มหรืออาหารต้องเน้นหลักโภชนาการ
- 1.4 จัดการด้านกลิ่น เป็นหัวใจสำคัญของสปา การบำบัดแบบองค์รวมต้องสร้างสมดุลทั้งกาย ใจ จิตวิญญาณ กลิ่นมีผลต่อระบบการหายใจ ระบบย่อยอาหาร ระบบประสาทและการสื่อสาร และอารมณ์ การเลือกใช้กลิ่น ต้องใช้เฉพาะน้ำมันหอมระเหยที่สกัดจากธรรมชาติเท่านั้น
- 1.5 การจัดการด้านเสียง เสียงเพลงที่ใช้ในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ นิยมใช้เสียงน้ำตามธรรมชาติหรือดนตรีบรรเลง เสียงนกร้อง ใช้การผสมผสานของทำนอง จังหวะที่ ผ่อนคลายและการประสานเสียงของเครื่องดนตรี มีผลโดยตรงต่อการสั่งการจากประสาทและการ เต็มของหัวใจทำให้ผู้ฟังผ่อนคลาย

1.6 การจัดการด้านสัมพัทธ์ เพราะรายได้ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 70 % มาจากการนวด ซึ่งผู้บริหารสปาต้องรู้ประโยชน์ของการนวดแต่ละชนิด ข้อห้าม ข้อควรระวังในการนวดสำหรับบุคคลบางประเภทและต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติน้ำมันหอมระเหยที่ใช้ผสมในการนวด

2. กลยุทธ์ด้านราคา (Price)

การกำหนดราคาการบริการต้องคำนึงถึงต้นทุนดำเนินการและค่าใช้จ่ายต่างๆ อาจทำได้หลายวิธีเช่นการตั้งราคาจากต้นทุนบวกกำไรที่ต้องการหรือตั้งราคาเปรียบเทียบกับข้อมูลคู่แข่งในการกำหนดกลยุทธ์ อาจใช้วิธีลดราคาค่าบริการเพื่อกระตุ้นยอดขาย เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก การกำหนดราคาควรสะท้อนถึงที่คาดว่าผู้รับบริการจะได้รับภายหลังการบริการ

3. กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

ช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง แหล่งกระจายสินค้าหรือบริการ สปาแต่ละแห่งมีช่องทางการจัดจำหน่ายแตกต่างกัน เช่น อาจจำหน่ายพร้อมการท่องเที่ยวหรือเปิดขายณ. ห้างสรรพสินค้า หรืองานแสดงสินค้าต่างๆ เป็นต้น

4. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ใช้งบประมาณน้อยกว่าการโฆษณา อาจทำการส่งเสริมการขายเป็นครั้งคราว พนักงานขายติดต่อลูกค้าโดยตรง

5. กลยุทธ์ด้านบุคลากร (People)

สถานประกอบการต้องจัดการฝึกอบรมทักษะการนวด เพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการ เพื่อความปลอดภัยต่อผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเทคนิคการให้บริการการนวด ความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา

6. กลยุทธ์ด้านกระบวนการให้บริการเพื่อเพิ่มยอดขาย (Process)

ขั้นตอนในการให้บริการแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการเพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย และความพึงพอใจแก่ลูกค้าที่มารับบริการ

7 กลยุทธ์ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการ

(Physical)

เป็นการสร้างและนำเสนอทางกายภาพให้กับลูกค้าทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าที่มารับบริการ (กรมสนับสนุนบริการ (2559) ; Kotler,1997)

4. ทฤษฎีอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคเต็มใจ และสามารถจ่ายได้ ณ แต่ละระดับราคา

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) กล่าวว่า ปริมาณอุปสงค์จะแปรผกผันกับราคาสินค้านั้นเสมอ โดยที่ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่ออุปสงค์มีค่าคงที่

การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์เปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ราคาสินค้าหรือบริการชนิดนั้น (Price) โดยอุปสงค์จะแปรผกผันกับราคาสินค้าหรือบริการเสมอ คือ เมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการจะลดลง แสดงว่ามีผลทำให้อุปสงค์ลดลง

2. จำนวนผู้บริโภคในตลาดหรือจำนวนประชากร (Population) ซึ่งอุปสงค์จะมีเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผู้บริโภคในตลาดหรือจำนวนประชากร เช่น ถ้ามีจำนวนผู้บริโภคในตลาดหรือจำนวนประชากรมากขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภคจะเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้อุปสงค์เพิ่มสูงขึ้น

3. รายได้ของผู้บริโภคของผู้บริโภค (Income) ถ้าสินค้ามีลักษณะเป็นสินค้าปกติ เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคจะสามารถซื้อสินค้าและบริการปริมาณที่เพิ่มขึ้น แสดงมีผลทำให้อุปสงค์เพิ่มขึ้น

4. ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (Price of related Products) มีการตอบสนองได้สองแบบ คือ เมื่อราคาสินค้าที่เป็นสินค้าทดแทนกันเพิ่ม ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าและบริการทดแทนปริมาณที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้อุปสงค์เพิ่ม และเมื่อราคาสินค้าประกอบกันเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าและบริการที่ประกอบกันปริมาณที่ลดลง จึงทำให้อุปสงค์ลดลง

5. รสนิยมและความชอบ (Taste and Preferences) ถ้าผู้บริโภคมีความพอใจในสินค้าเนื่องจากมีความนิยมขึ้นชอบมาก จะทำให้มีปริมาณความต้องการซื้อของผู้บริโภคมากขึ้น จึงทำให้อุปสงค์เพิ่มขึ้น

6. การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต (Expectation) พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการนั้น นอกจากจะขึ้นกับราคาในปัจจุบันแล้ว ยังขึ้นกับราคาที่จะคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เช่น เมื่อมีการคาดการณ์ว่าราคาในอนาคตกำลังจะเพิ่มขึ้น ก็จะซื้อสินค้าในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้อุปสงค์ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น

7. ฤดูกาล (Season) อุปสงค์ของสินค้าและบริการนั้นจะปรับเปลี่ยนขึ้นลงตามฤดูกาลในรอบปีด้วย เช่น ในฤดูหนาว ผู้รับบริการมีความต้องการนวดหินร้อนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้อุปสงค์เพิ่มสูงขึ้น แต่ในฤดูร้อน ผู้รับบริการมีความต้องการนวดหินร้อนลดน้อยลง ทำให้อุปสงค์น้อย

8. เทศกาล (Festival) อุปสงค์ของสินค้าและบริการจะเปลี่ยนแปลงไปตามเทศกาล เช่น เทศกาลขึ้นปีใหม่ ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อกระเช้าของขวัญปีใหม่จำนวนมาก ทำให้อุปสงค์เพิ่มสูงขึ้น แต่ในช่วงนอกเทศกาลปีใหม่ ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อกระเช้าของขวัญปีใหม่น้อยลง ทำให้อุปสงค์น้อย

9. การกระจายรายได้ (Income distribution) ถ้ามีการกระจายรายได้ของครัวเรือนของประชากรของสองประเทศมีลักษณะแตกต่างกัน จะทำให้อุปสงค์ส่วนใหญ่ที่มีต่อสินค้าและบริการของทั้งสองประเทศนั้นแตกต่างกัน และถ้าการกระจายรายได้ของประชาชนในประเทศเท่าเทียมกันระหว่างคนที่มีรายได้สูงและคนที่มีรายได้ต่ำ ถ้าคนที่มีรายได้ต่ำ เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น จำทำให้มีความต้องการซื้อสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้อุปสงค์เพิ่มสูงขึ้น

10. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic growth) ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูง มีผลทำให้รายได้และอำนาจซื้อของผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าและบริการจะเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้อุปสงค์เพิ่มสูงขึ้น

11. ค่าใช้จ่ายในการโฆษณา (Advertising costs) การโฆษณาสินค้าถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการเพิ่มยอดขายของสินค้าและบริการให้แก่ธุรกิจจำนวนมาก แต่การโฆษณาจะช่วยเพิ่มยอดขายและรายรับให้แก่ธุรกิจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อค่าโฆษณาว่ามีค่ามากหรือน้อย

12. มาตรการของรัฐ (Government Measures) : มาตรการของรัฐที่มีผลต่ออุปสงค์มีหลายรูปแบบเช่น การห้ามบริโภค การจำกัดปริมาณ การกำหนดราคา การเก็บภาษีหรือให้เงินอุดหนุน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีผลทำให้อุปสงค์ลดลง (ชยันต์ ตันติวิศดาร ,2563)

5. แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต (Cost of Production)

ซึ่งมีหลายประเภท ดังนี้ แบ่งตามการผลิต คือ การผลิตระยะสั้น และการผลิตระยะยาว และวิเคราะห์กระบวนการผลิต ซึ่งปัจจัยการผลิต แบ่งออก 1) ปัจจัยที่เป็นต้นทุนคงที่ 2) ปัจจัยที่เป็นต้นทุนแปรผัน

1. การผลิตระยะสั้น

1.1 ปัจจัยที่เป็นต้นทุนคงที่ คือ ปัจจัยที่เป็นต้นทุนการผลิตที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง(เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้) จะเป็นการใช้ได้ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่มีปัจจัยการผลิตชนิดใดที่จะกำหนดให้คงที่ได้ตลอดไปอย่างสมบูรณ์ เพียงการเปลี่ยนปัจจัยต้นทุนการผลิตบางชนิด จะต้องอาศัยช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เช่น ขนาดของสถานประกอบการ แรงงานที่มีทักษะความชำนาญพิเศษ อุปกรณ์ถาวร

1.2 ปัจจัยที่เป็นต้นทุนแปรผัน คือ ปัจจัยต้นทุนการผลิตที่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้อย่างทันต่อความต้องการในช่วงเวลานั้นๆ เช่น แรงงาน วัตถุดิบ

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตจะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ปัจจัยต้นทุนการผลิตชนิดแปรผัน แต่ปัจจัยต้นทุนการผลิตคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลง

2. การผลิตระยะยาว

ประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็นต้นทุนแปรผันทั้งหมด เพราะมีช่วงระยะเวลาที่ปริมาณการใช้ปัจจัยต้นทุนการผลิตทั้งหมดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตจะเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ปัจจัยต้นทุนการผลิตชนิดแปรผันทั้งหมด

และมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) นักเศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญต่อต้นทุนค่าเสียโอกาส เพราะทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีจำนวนจำกัด การใช้ทรัพยากรสามารถนำไปใช้ได้หลายทางเลือก ดังนั้น การตัดสินใจที่จะผลิตสินค้าหรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้ ไม่สามารถผลิตสินค้าหรือบริการอื่นๆในหลายทางเลือกได้ จึงไม่ได้รับประโยชน์จากทางเลือกอื่นที่ดีที่สุด ดังนั้นต้นทุนค่าเสียโอกาส หมายถึง มูลค่าของผลประโยชน์จากทางเลือกอื่นที่สูงที่สุดที่ไม่ได้รับเนื่องจากมาเลือกทางเลือกในปัจจุบัน

ต้นทุนทางบัญชี (Accounting cost) เป็นต้นทุนที่มีการจ่ายจริงในการดำเนินกิจกรรมในธุรกิจ

ต้นทุนแจ้งชัด (Explicit cost) เป็นต้นทุนทั้งหมดของการผลิตที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของหน่วยผลิตที่จ่ายให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีการจ่ายจริงและเป็นรายการที่ลงในบัญชีรายจ่ายของหน่วยผลิต นั่นคือ ต้นทุนทั้งหมดที่มีการใช้จริงสำหรับการผลิตสินค้าหรือบริการ

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic cost) ซึ่งต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะนับรวมต้นทุนทางบัญชีและต้นทุนค่าเสียโอกาสรวมไว้ด้วยกัน (รัฐวิชญ์ จิวสวัสดิ์, 2563)

6. ทฤษฎีการวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level Regression Analysis)

เป็นเทคนิควิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ตัวแปรอิสระหลายตัว และตัวแปรอิสระนั้นสามารถจัดระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป ตามลักษณะโครงสร้างข้อมูลที่มีระดับการวัดหลายระดับ หรือเรียกว่าข้อมูลพหุระดับ (Multi-level Data) และข้อมูลที่มีลักษณะซ้อนกันเป็นระดับลดหลั่น (Hierarchical Nested Data) โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์กันและได้รับผลร่วมจากตัวแปรระดับอื่นๆทำให้ก่อรูปผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์เชิงประจักษ์ได้อย่างแท้จริง โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับนักวิจัยได้นำวิธีการดังกล่าวมาประยุกต์ในการเปรียบเทียบความแปรปรวนแต่ละระดับหรือเปรียบเทียบการกระจายตัวแปรแต่ละระดับ ซึ่งสามารถช่วยให้การตอบคำถามเกี่ยวกับการกระจายตัวแปรมีประสิทธิภาพมากขึ้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย,2535)

จากการที่ข้อมูลทางการศึกษามีลักษณะธรรมชาติเป็นข้อมูลหลายระดับที่สอดแทรกลดหลั่นกัน ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรทางการศึกษาจึงควรทราบถึงความแปรปรวนของค่าตัวแปรในระดับต่างๆ กันว่ามีส่วนประกอบย่อย ๆ แต่ละส่วนแตกต่างกันอย่างไรตามระดับข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level Analysis) จึงเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่นักสถิติและนักวิจัยทางการศึกษาและทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้พยายามคิดและสร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติและ โครงสร้างของข้อมูล(นงลักษณ์ วิรัชชัย,2535) ค่าสถิติที่ใช้วัดสารูปสนิทธิ Goodness fit test ของการวิเคราะห์พหุระดับ คือ

1. ค่า Prob ของ Chi-square มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อมูลทางสถิติที่วิเคราะห์ได้ สามารถแนบสนิทธิ หรือมีสารูปสนิทธินั่นเอง
2. ค่าพหุสหสัมพันธ์ (Inter Class Correlation : ICC) ต้องมีค่ามากกว่า 0

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ พบว่า ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 10 ประเด็น ดังนี้

1. ภาณุวัฒน์ กิจเกศาเจริญ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพและความต้องการสมุนไพรไทยของธุรกิจสปาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาศักยภาพการตลาดและความต้องการสมุนไพรของผู้ประกอบการธุรกิจสปาและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมการใช้บริการธุรกิจสปากับส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้แบบสอบถาม ในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่มีการดำเนินการตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป จำนวน 10 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 400 คน โดยใช้แนวทางของ Toro Yamane และทำการแจกแบบสอบถามแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการสปาเท่านั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า รูปแบบของธุรกิจสปาเป็นแบบ Day Spa เงินลงทุนเป็นเงินส่วนตัวและเงินกู้จากธนาคาร มีพนักงานร้านจำนวนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ลูกค้านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ รูปแบบการให้บริการด้านการนวดสปาทั่วไป ราคา มีหลายระดับ มีหน้าร้าน ใช้การส่งเสริมการขาย การแต่งกายของพนักงานเป็นแบบเรียบหรู คู่มือสะอาด การตกแต่งสปา มีหลายรูปแบบ คู่มือสะอาด การตกแต่งร้านสปา มีหลายรูปแบบ กระบวนการขั้นตอนการให้บริการมีความคล้ายคลึงกัน การบริหารจัดการในธุรกิจสปา ด้านบุคลากร มีการคัดเลือกพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านธุรกิจและสามารถติดต่อสื่อสารภาษากับชาวต่างประเทศได้ ส่วนพนักงานให้บริการ จะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ บุคลิกภาพ มารยาท มีมนุษยสัมพันธ์ วิธีการนวด

ด้านการเงินโดยผู้ประกอบการ จะมีการแบ่งเงินเป็นสัดส่วน มีการจัดทำบัญชีของกิจการ ด้านการจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในธุรกิจสปา ซึ่งวัตถุดิบสำเร็จรูป ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจสปา คือ การขาดแคลนบุคลากร ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งในด้านการบริการธุรกิจสปา มีอัตราการเข้า-ออกของพนักงานมีสูง และในด้านการให้บริการของพนักงานที่มีฝีมือในการให้บริการหายาก ด้านการตลาด มีการแข่งขันสูงมาก ด้านทำเลที่ตั้ง ทำเลที่ดีหายาก และมีราคาสูง ความต้องการสมุนไพร เพื่อใช้ในธุรกิจสปา เป็นสมุนไพรทั่วไปที่ใช้กัน ปัจจุบันมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ

นักท่องเที่ยวยุคใหม่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพโสด รายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป อาชีพพนักงานเอกชน รูปแบบการใช้บริการนวดไทย วัตถุประสงค์เพื่อผ่อนคลายความเครียด ความถี่ในการใช้บริการ 1 ครั้ง / เดือน ช่วงเวลาในการใช้บริการวันเสาร์-อาทิตย์หรือลาพักร้อนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการตัวเองและบุคคลในครอบครัว ค่าใช้จ่าย / ครั้งในการใช้บริการต่ำกว่า 1,000 บาท ระยะเวลาในการใช้บริการ 1-2 ชั่วโมง / ครั้ง ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการของธุรกิจสปา

2. นลินวิรุฬห์ คำมูลอมาตย์ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสบการณ์ ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในการใช้บริการสปาในเมืองพัทยา วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อสำรวจปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวจีนในพัทยา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวจีนกับประสบการณ์ในการใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา เพื่อหาอิทธิพลระหว่างมาตรฐานสปาไทยกับประสบการณ์ในการใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเมืองพัทยา และ เพื่อหาอิทธิพลระหว่างอิทธิพลระหว่างพฤติกรรม

การใช้บริการสปา กับ ประสิทธิภาพ ในการใช้บริการสปา ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ในเมืองพัทยา โดยผู้วิจัยใช้วิธี ใ้โควตา ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างคือ สปาในพื้นที่พัทยาเหนือ พัทยากลาง พัทยาใต้ และจอมเทียน จำนวน 20 ร้าน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติ t-test, One-Way ANOVA , Multiple Linear Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพ ของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการสปาภาพรวมมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพ จากความรู้สึก อารมณ์ รองลงมา คือ ประสิทธิภาพ จากความรู้ ความเข้าใจ และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีน ที่มีอายุและระยะเวลาในการท่องเที่ยว แตกต่างกัน จะมี ประสิทธิภาพ ในการใช้บริการสปา แตกต่าง กัน ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวจีน ที่มีเพศ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพ ในการใช้บริการสปา ไม่แตกต่างกัน มาตรฐานสปาไทยที่สามารถทำนาย ประสิทธิภาพ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ในการใช้บริการสปา ในเมืองพัทยา ได้แก่ การบริการ และการบริหารจัดการ โดยมีอิทธิพลเชิงบวก และ พฤติกรรม ในการใช้บริการสปาที่สามารถทำนาย ประสิทธิภาพ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ในการใช้บริการสปา ในเมืองพัทยา ได้แก่ ความต้องการใช้บริการ การบริการที่เลือกใช้ และเหตุจูงใจที่เลือกใช้บริการสปา โดยมีอิทธิพลเชิงบวก เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ด้านช่วงเวลาในการใช้บริการ ด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการ ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านกายภาพ และด้านกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อายุและรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการบริการและระยะเวลาในการบริการ และอายุมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ 0.05

3. พรพิมล สัมพันธ์พงศ์ (2565) ศึกษาเรื่อง การจัดการแบบ New Normal ต่อการ

พัฒนาธุรกิจร้านนวดไทย ในจังหวัดนนทบุรี. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ได้แก่

เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ส่งผลต่อการจัดการแบบ New Normal ต่อการพัฒนาธุรกิจและศึกษาความสามารถของผู้ประกอบการต่อการจัดการแบบ New Normal ต่อการพัฒนาธุรกิจร้านนวดสปาไทยในจังหวัดนนทบุรี วิธีดำเนินการวิจัย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จำนวน 69 แห่ง ซึ่งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษา พบว่า การจัดการแบบ New Normal คือ เพศและสถานภาพ และการพัฒนาธุรกิจร้านนวดสปาไทย ในจังหวัดนนทบุรี คือ ด้านนวัตกรรมแบบ New Normal ด้านความสามารถในการจัดการแบบ New Normal ด้านการจัดการแข่งขันเชิงรุกแบบ New Normal ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและด้านความกล้าเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถพยากรณ์ทำนายความสามารถของผู้ประกอบการกับการจัดการแบบ New Normal ต่อการพัฒนาธุรกิจร้านนวดสปาไทยในจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 73.25

4. ฐานการณ์ ก้องแก้ว และคณะ (2564) ศึกษาเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจนวดแผนไทยในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรายได้และต้นทุนของธุรกิจนวดแผนไทย ก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 และ ศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจนวดไทย วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห้อยประกอบแบบ Rating-based Analysisซึ่งเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยหลายด้านพร้อมกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือสถิติเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทย ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จำนวน 18 แห่ง (ศึกษาจากประชากรทั้งหมด) ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบอยู่ในระดับสูง และมีผลกระทบโดยภาพรวมต่อภาคธุรกิจอื่นๆ ร่วมด้วย และมีรายได้จากการให้บริการในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลง เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการ มีความวิตกกังวลต่อการสัมผัสกับผู้ให้บริการ จึงเป็นเหตุผลให้กิจการ มีรายได้ลดลง โดยด้านรายได้ของผู้ประกอบการนวดแผนไทยก่อนมีสถานการณ์โควิด-19 รายได้รวม 87,526.32 บาทต่อเดือน มีต้นทุน 56,371.83 บาทต่อเดือน มีกำไร 31,154.49 บาทต่อเดือน ขณะมีสถานการณ์ โควิด-19 มีรายได้รวม 41,342.10 บาทต่อเดือน มีต้นทุน 35,046.31 บาทต่อเดือน มีกำไร 6,295.79 บาทต่อเดือน แสดงว่ามีรายได้ลดลง 46,184.22 บาทต่อเดือน ลดลงคิดเป็นร้อยละ 52.77 และกิจการมีกำไรลดลง 24,858.72 บาทต่อเดือน ลดลงคิดเป็นร้อยละ 79.79

5. สุนทรศรา จันทบุรี (2559) ศึกษาเรื่องโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน

ธุรกิจ สปาและนวดแผนไทย. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์ของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยของไทยและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจสปาและนวดแผนไทย วิธีการศึกษา คือ

1) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ผู้แทนสมาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาและนวดไทย โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น คือ ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการ กระทรวงสาธารณสุข สมาพันธ์สปาไทยและผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดแผนไทย โดยใช้ Dimond Model วิเคราะห์ โครงสร้าง กลยุทธ์การแข่งขัน เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต เงื่อนไขด้านอุปสงค์ อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงและสนับสนุนกัน บทบาทของภาครัฐ ผลการศึกษา การแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ พบว่า

กลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่งขัน ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการให้บริการที่ดีและคุณภาพการนวด มากกว่า กลยุทธ์การแข่งขันด้านราคา และมีการแข่งขันกันสูงมาก เนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมาก และมีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า แหล่งวัตถุดิบที่ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์สปาและบริการสุขภาพเพียงพอและคุณภาพดี ส่วนทรัพยากรบุคคลที่เป็นพนักงานนวดที่มีคุณภาพยังไม่เพียงพอ และมีปัญหาการเข้าถึงเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย ปัจจัยด้านอุปสงค์และด้านการตลาด พบว่า อุปสงค์ของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ โดยพิจารณาจากความต้องการของลูกค้าในประเทศและลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวไทยและเข้ามารับบริการสปาและนวดไทยเพิ่มขึ้น ด้านอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้อง พบว่า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจสปาและนวดแผนไทย เช่น อุตสาหกรรมสมุนไพรเพื่อผลิตภัณฑ์สปา และการผลิตบุคลากรเพื่อทำงานในภาคธุรกิจทั้งระดับผู้บริหารและระดับพนักงานนวด ธุรกิจที่สนับสนุนและส่งเสริม คือ ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมและที่พัก และอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องและสนับสนุน มีศักยภาพและความเข้มแข็ง เช่น สถาบันการเงิน ด้านบทบาทของภาครัฐ พบว่า ภาครัฐมีนโยบายและมาตรการควบคุม ดูแล เพื่อให้การประกอบธุรกิจได้คุณภาพ มีมาตรฐานสากล และมีนโยบาย/มาตรการส่งเสริม สนับสนุนให้แก่ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแลและส่งเสริมหลายหน่วยงาน

6. พหล ศักดิ์คะทศน์ สุรชัย กังวล และหนึ่งฤทัย ตันติสันติสม (2555) ศึกษาเรื่อง

ความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่.

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทย และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเข้มแข็งของธุรกิจสปาและนวดแผนไทย โดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้ากลุ่มงานหรือผู้แทนที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีของธุรกิจสปาและนวดแผนไทย โดยชุมชน จำนวน 111 กลุ่ม จาก 6 อำเภอ ใช้วิธีการศึกษา โดยการสัมภาษณ์และใช้การวัดตามแบบ Likert และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เส้นตรงผลการศึกษพบว่า กลุ่มธุรกิจสปาและนวดแผนไทย โดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับดีมาก และปัจจัยที่มีอิทธิพล โดยรวมและอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งมากที่สุด คือ กลไกและกระบวนการบริการจัดการ ส่วนอิทธิพลทางอ้อม คือ ทรัพยากรด้านการเงิน

7. ภัคดี กลั่นภัคดี (2560) ศึกษา เรื่องปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ระดับสากล 2) เพื่อศึกษาการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการกิจการเพื่อสุขภาพ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ระดับสากล 4) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ระดับสากลในประเทศไทย จำนวน 400 คน จากสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ระดับสากลในประเทศไทย จำนวน 10 แห่ง โดยใช้สูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G.Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (บุญชุม ศรีสะอาด, 2538) วิธีการศึกษา คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกใช้บริการ

สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ ระดับสากล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน (4Ps) ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์และการบริการมีความสำคัญมากที่สุดและการรับรู้คุณภาพของมาตรฐานการบริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพทั้ง 4 ด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวรับรู้คุณภาพด้านบุคลากรมากที่สุด ความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความพอใจและอยากกลับมาใช้บริการมากที่สุด และปัจจัยด้านมาตรฐานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีความสำคัญมากที่สุดคือมาตรฐานด้านการบริการ

8. ชนิตา เดชวิทยานุศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการบริการสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการบริการสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต ในด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านทักษะ ด้านคุณค่าร่วม ด้านรูปแบบการบริหารงาน และด้านระบบการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหารที่มีตำแหน่งผู้บริหารหรือผู้จัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต ประเภทเดย์สปา และรีสอร์ทสปา จำนวน 20 ราย ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิธีการศึกษา คือเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และแบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

ผลการศึกษา 1) ด้านกลยุทธ์ พบว่า เน้นงานบริการในเรื่องงานบริการในเรื่องนวดที่เป็นบริการที่ดี มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน และผลิตภัณฑ์แต่ละแห่งทำจากสมุนไพร และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบริษัทนำเที่ยว ถ้าเป็นธุรกิจรีสอร์ทสปา ควรทำโปรโมชั่นร่วมกับห้องพัก และเน้นคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการควบคู่กัน 2) ด้านโครงสร้าง พบว่า การจัดโครงสร้างตามขนาดของธุรกิจสปา มีการกำหนดแผนกในโครงสร้างองค์กร ขนาดของการควบคุม และสายการบังคับบัญชา ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามโครงสร้างองค์กรตรงตามการใช้ทรัพยากร และวิธีการดำเนินธุรกิจที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นของธุรกิจสปาแต่ละแห่ง 3) ด้านบุคลากร พบว่า

มีการจัดบุคลากรปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ และต้องมีใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ เช่น ผู้ดำเนินการสปา และพนักงานนวด (Therapist) 4) ด้านทักษะ พบว่า ผู้บริหารหรือผู้ดำเนินการสปา มีประสบการณ์และความรู้ในธุรกิจสปาอย่างลึกซึ้ง และมีทักษะ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ บริหารด้านทรัพยากรบุคคลและด้านการตลาด ด้านภาษา ทำให้การบริหารจัดการภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพนักงานนวด ควรมีทักษะในการให้บริการการนวดและความรู้ในผลิตภัณฑ์ และพนักงานต้อนรับ ควรมีทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านภาษา 5) พบว่า มีการเน้นย้ำให้บุคลากรในองค์กร มีใจรักงานบริการและการทำงาน รักองค์กร ให้ความสำคัญแก่พนักงานในตำแหน่งต่างๆ 6) รูปแบบการบริหาร พบว่า ผู้บริหารหรือผู้ดำเนินการสปา มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เน้นการบริหารแบบครอบครัว ให้ความสำคัญต่อการแสดงความเห็นของพนักงานเพื่อนำมาช่วยปรับปรุง แก้ไข ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน 7) ระบบการทำงาน พบว่า มีการประสานงานภายในองค์กรในองค์กรด้วยการสื่อสารในแต่ละแผนก ขึ้นกับขนาดขององค์กร

9. พุทธพร อักษรไพโรจน์ (2562) ศึกษาเรื่อง ธุรกิจสปาไทย : มิติของการพัฒนา

ทุนมนุษย์ภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ธุรกิจสปาไทยหลังจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่สามารถปรับใช้ได้ ตามหลักการ 8k's (ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางจริยธรรมคุณธรรม ทุนทางความสุข ทุนทางสังคมหรือเครือข่าย ทุนทางความยั่งยืน, ทุนทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และทุนทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ) และเพื่อสร้างให้บุคลากรเกิดความรักและความผูกพันกับองค์กร และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่า กระแสความนิยมดูแลสุขภาพ ส่งผลให้ภายหลังการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น มีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อธุรกิจสปาไทยโดยมีผลทางด้านบวกคือ มีการเติบโตและ

มีการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของธุรกิจสปา เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่เพิ่มสูงขึ้น และจะเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ธุรกิจสปา ดันตัวที่จะเร่งการพัฒนาอย่างยิ่งในด้านของ “ทุนมนุษย์” ส่วนผลทางด้านลบ พบว่า มีการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเฉพาะผู้ให้บริการสปา (Therapist) และมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นภายหลังการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น เพื่อลดปัญหา ผู้ประกอบการธุรกิจสปาไทยจึงควรพัฒนาในด้านทุนมนุษย์

การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและการศึกษา เรื่องการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของ ของไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

การทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยการศึกษาการพัฒนาศักยภาพและความต้องการสมุนไพรไทยและธุรกิจสปาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการศึกษาศักยภาพการตลาดและความต้องการสมุนไพรไทยของผู้ประกอบการและความสัมพันธ์พฤติกรรมการใช้บริการสปา กับส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบค่า Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ภานุวัฒน์ กิจเกษเจริญ และพรนันทน์ บุญช่วย , 2561) งานวิจัยการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในการใช้บริการสปาในเมืองพัทยา เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสบการณ์การใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวจีนในพัทยา และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสบการณ์ การใช้บริการสปา และศึกษาอิทธิพลระหว่างพฤติกรรมการใช้บริการสปา กับประสบการณ์ในการใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Multiple Linear Regression Analysis ใช้สถิติ t-test , One-way ANOVA

(นลินวิรุฬห์ คำมูลอามาตย์, 2559) งานวิจัยธุรกิจสภาไทย : มิติของการพัฒนาทุนมนุษย์ภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ธุรกิจสภาไทยหลังจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับใช้ตามหลักการ 8K'S ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (พุทธพร อักษรไพโรจน์ ,2562) งานวิจัยผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจขนาดแพนไทย ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นการศึกษาเปรียบเทียบรายได้และต้นทุนของธุรกิจขนาดแพนไทย ก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 และศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจขนาดแพนไทย ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ธนาภรณ์ ก่องแก้ว ดารารัตน์ ก้อนอินและพรชพร เครือวงษ์ ,2564) งานวิจัยโอกาสและความสามารถในการแข่งขันธุรกิจสภาและขนาดแพนไทย ใช้วิธีศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจสภาและขนาดแพนไทย ผู้แทนสมาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ Diamond Model วิเคราะห์โครงสร้าง กลยุทธ์การแข่งขัน เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต เงื่อนไขด้านอุปสงค์อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงและสนับสนุนกัน บทบาทภาครัฐ (สุนตรา จันทบุรี ,2559) งานวิจัยความเข้มแข็งของธุรกิจสภาและขนาดแพนไทย โดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีศึกษา โดยการสัมภาษณ์กับหัวหน้ากลุ่มงานและใช้วิธีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เส้นทางงานวิจัยการจัดการแบบ New Normal ต่อการพัฒนาธุรกิจร้านขนาดสภาไทยในจังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีศึกษา โดยการแจกแบบสอบถามกับผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ(พรพิมล สัมพันธ์พงศ์ , 2565) ,งานวิจัยปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

เป็นการศึกษานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน ที่มาใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในประเทศไทย จำนวน 10 แห่ง โดยใช้การวิเคราะห์ คือ สถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (ภักดี กลั่นภักดี ,2560) งานวิจัยการบริหารจัดการบริหารสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มผู้บริหารหรือผู้จัดการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต ประเภทเคย์สปาและรีสอร์ทสปา จำนวน 20 ราย และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ (ชนิตา เดชวิทยานุศักดิ์ , 2555)

ส่วนการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้

เป็นการศึกษาการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการช่วงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดลำปางโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุระดับ (Multi-level Regression Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระหลายตัวและสามารถควบคุมอิทธิพลเกี่ยวเนื่องได้ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ ระดับที่ 1 ระดับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ระดับที่ 2 ระดับขนาดธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ระดับที่ 3 ระดับกลุ่มธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของจังหวัดลำปาง (ข้อมูลการศึกษา มีลักษณะธรรมชาติเป็นข้อมูลหลายระดับ ที่สอดคล้องกัน) และการวิเคราะห์ข้อมูล ควรทราบถึงความแปรปรวนของค่าตัวแปรในระดับต่างๆ ว่ามีส่วนประกอบย่อย ๆ แต่ละส่วนแตกต่างกันอย่างไร ตามระดับข้อมูล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา การวิเคราะห์หุ้ทุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางและศึกษาผลกระทบต่อกรดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

โดยมีกระบวนการดำเนินการวิธีการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง จำนวน 79 ราย (สาธารณสุขจังหวัดลำปาง , 2564)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้สูตรคำนวณของ
ทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05

ซึ่งแสดงดังสูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne (e)^2}$$

โดยที่ N คือ จำนวนประชากร

n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในรูปของสัดส่วน

และเมื่อแทนค่าลงในสูตรคำนวณ จะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{79}{1 + 79 (0.05)^2} \\ &= \frac{79}{1.19} \\ &= 65 \end{aligned}$$

ดังนั้นจำนวนตัวอย่าง เท่ากับ 65 ราย และใช้การสุ่มตามวิธีสโนว์บอล (Snowball Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามที่ข้อคำถามได้ จากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วนโดยแบบสอบถามที่ได้ทดสอบความเที่ยง (Reliability) เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

โดยมีเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ดังนี้

ค่า α มากกว่า และ เท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยโดยการสำรวจ (Survey research)

ค่า α มากกว่า และ เท่ากับ 0.8 สำหรับงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research)

ค่า α มากกว่า และ เท่ากับ 0.9 สำหรับการตัดสินใจ (Important research)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง เป็นต้น

(2) ข้อมูลสภาพการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง ช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น ระยะเวลาการประกอบธุรกิจ ลักษณะการให้บริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ประเภทของกลุ่มลูกค้าที่มารับบริการ ช่องทางของรายได้ รายได้จากการให้บริการจากลูกค้ามารับบริการเองที่หน้าร้าน (Walk in) รายได้จากการขายแพ็คเกจ (Package) รายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์ รายได้จากอื่นๆ เช่น การขายลูกประคบ การขายยาหม่อง รายได้รวม ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ กำไรของธุรกิจ

(3) ข้อมูลการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การบริหารจัดการสถานประกอบการ การบริหารจัดการด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้าและการบริการลูกค้า การจัดทำคู่มือและขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ การบริหารจัดการด้านการเงิน การบริหารจัดการด้านบุคลากรและแนวทางการจัดทำ การปฏิบัติที่เป็นไปตามมาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการที่ดี ปลอดภัย สะอาดและสวยงาม

(4) ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัด

ลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ ผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ ผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลทำให้ผลประกอบการลดลง

(5) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ช่วง

ที่มีวิกฤตสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง เช่น ด้านการให้บริการและผลิตภัณฑ์ ด้านราคาของการบริการในธุรกิจ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริม การตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการเพื่อเพิ่มยอดขาย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ แนวทางการพัฒนาในด้านอื่นๆ และความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- (1) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลปฐมภูมิ ที่เก็บรวบรวมจากผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดลำปาง จำนวน 65 ราย
- (2) วิธีการเก็บรวบรวม โดยใช้การเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามโดยใช้การสุ่มตามวิธีสโนว์บอล (Snowball Sampling)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สภาพการดำเนินธุรกิจสปา และนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

3.2 การวิเคราะห์พหุระดับ

เพื่ออธิบายผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.3 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

เพื่ออธิบายแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้แบบสอบถามสำหรับคำถามที่มีคำตอบ 5 ตัวเลือกของข้อความเกี่ยวกับระดับที่ปฏิบัติได้ของการบริหารจัดการหรือผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ คือ

ระดับที่ปฏิบัติได้หรือระดับผลกระทบ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) และคะแนนที่ได้จากการตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จะนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ว่าได้มีระดับการปฏิบัติได้หรือได้รับผลกระทบต่อธุรกิจมากน้อยเพียงใดโดยมีการกำหนดช่วงชั้นคะแนนของระดับที่ปฏิบัติได้ ออกเป็น 5 ช่วงคะแนนคือ ช่วงคะแนน = $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}}$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 0}{5} = 1$$

ซึ่งจะได้เกณฑ์การวัดระดับที่ปฏิบัติได้ของการบริหารจัดการธุรกิจและผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0.00 – 1.00
น้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.01 – 2.00
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.01 – 3.00
มาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.01 – 4.00
มากที่สุด	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.01 – 5.00

3.4 การวิเคราะห์แบบจำลองถดถอยพหุระดับ

โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุระดับ (Multi-level Regression Analysis) ของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และนำเสนอในรูปแบบสมการหรือแบบจำลองการถดถอยพหุระดับ (3 ระดับ) และนำเสนอผลการประมาณค่าของแบบจำลองในรูปแบบตารางเพื่ออธิบายผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.5 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พร้อมแปรผลและเขียนบรรยายและนำเสนอให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในเรื่องแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการลำปาง

4. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษา เรื่องการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบจำลองการถดถอยพหุระดับ (Multi-level Regression Analysis) ซึ่งแบ่ง ระดับการศึกษา ดังนี้ ระดับการศึกษาที่ 1 (Level 1) คือ ระดับธุรกิจที่ทำการศึกษา ระดับการศึกษาที่ 2 (Level 2) คือ ระดับขนาดธุรกิจที่ทำการศึกษา ระดับการศึกษาที่ 3 (Level) คือ ระดับกลุ่มธุรกิจในพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดยตัวแปรตามคือ กำไรสุทธิ (บาท/เดือน) และตัวแปรอิสระคือ จำนวนช่องทางของรายได้ธุรกิจ ระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ระดับผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ ระดับผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ ระดับผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ

โดยแสดงแบบจำลองได้ดังนี้

$$Y_{ij} = \alpha_0 + \beta X_{ij} + Z_{vj}^{(3)} + Z_{vj}^{(2)} + \epsilon_{ij}$$

โดย

Y_{ij} คือ กำไรสุทธิของธุรกิจ i ในระดับที่ j
เมื่อ $j=1$ คือ ระดับธุรกิจสปาที่ทำการศึกษา

$j=2$ คือ ระดับขนาดธุรกิจที่ทำการศึกษา

$j=3$ คือ ระดับของกลุ่มธุรกิจในจังหวัดที่ทำการศึกษา

α คือ ค่าคงที่

β คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเวกเตอร์ตัวแปรบรรยาย

X คือ เวกเตอร์ตัวแปรบรรยาย เมื่อ

$i=1$ คือ จำนวนช่องทางของรายได้ของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

$i=2$ คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

$i=3$ คือ ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ

$i=4$ คือ ผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ

$i=5$ คือ ผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ

$Z_{vj}^{(2)}$ คือ ความแปรปรวนของขนาดธุรกิจสปา

$Z_{vj}^{(3)}$ คือ ความแปรปรวนของผลกระทบของกลุ่มธุรกิจในจังหวัดที่ทำการศึกษา

ε_{ij} คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในแบบจำลอง

การประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสูงสุดพหุระดับ เป็นวิธีการประมาณ

ค่าตัวแปรสุ่มที่เกิดจากความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum likelihood Estimation) ของชุดข้อมูลที่มี

หลายระดับเพื่อประกอบค่าของพารามิเตอร์ให้มีคุณสมบัติคงที่และมีที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนการศึกษาและการวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วน

โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 3 ส่วน

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. ผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. แนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง

จากตารางที่ 4.1 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 95.38 มีอายุเฉลี่ย 51 ปี

มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา ร้อยละ 27.69 มีสถานะสมรส คือ สมรส ร้อยละ 36.92 ไม่มีอาชีพ เสริม ร้อยละ 84.62 และมีระยะเวลาเฉลี่ยในการดำเนินธุรกิจสปลาและนวดเพื่อสุขภาพ 7 ปี

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจสปลาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน				
เพศ				
ชาย	3	4.62		
หญิง	62	95.38		
อายุ			51	7.56
ระดับการศึกษา				
ประถมศึกษา	17	26.15		
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	27.69		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	13.85		
อนุปริญญา/ปวส.	5	7.69		
ปริญญาตรี	13	20.00		
ปริญญาโท	3	4.62		
สถานภาพสมรส				
โสด	21	32.31		
สมรส	24	36.92		
หย่า	16	24.62		
อื่นๆ เช่น หม้าย	4	6.15		
อาชีพหลัก				
มี	65	100.00		
ไม่มี	0	0		
อาชีพรอง				
มี	10	15.38		
ไม่มี	55	84.62		
ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ			7	5.21
รวม	65	ราย		

1.2 สภาพการดำเนินงานธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากตารางที่ 4.2 ลักษณะหรือประเภทการให้บริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่า สถานประกอบการให้บริการมากที่สุดอันดับที่ 1 คือ นวดไทย ร้อยละ 27.95 รองลงมาคือ นวดเท้าเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 21.83 อันดับที่ 3 นวดน้ำมัน ร้อยละ 13.53 อันดับที่ 4 นวดประคบสมุนไพร ร้อยละ 9.17

ตารางที่ 4.2 ประเภทการให้บริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ประเภทการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
สปาตัว	4	1.75
สปาหน้า	4	1.75
สปามือและสปาเท้า	3	1.31
บริการอบตัว	7	3.05
การแช่ตัวในอ่างน้ำวน	1	0.44
การแช่ตัวในน้ำอุ่น	2	0.87
นวดไทย	64	27.95
นวดประคบสมุนไพร	21	9.17
นวดตอกเส้น	6	2.62
นวดเท้าเพื่อสุขภาพ	50	21.83
นวดน้ำมัน	31	13.53
นวดบาหลี	1	0.44
นวดสวีดิช	1	0.44
นวดสปอร์ต	3	1.31
นวดหน้า	8	3.49
นวดกระชับสัดส่วน	1	0.44
นวดแบบจีน	1	0.44
จำหน่ายผลิตภัณฑ์	5	2.10

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเภทการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
นวดผสมผสานที่เป็นเอกลักษณ์ของร้าน	9	3.93
บริการ อื่น เช่น สปาเล็บ สปาผม กำจัดขน และ ดูแลมารดาหลังคลอดแบบโบราณ	7	3.05
รวม	229	100

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มอาชีพของผู้มารับบริการหรือลูกค้าส่วนใหญ่ผู้ที่มารับบริการมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 16.5 อันดับที่ 2 คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ ร้อยละ 15.86 อันดับ
ที่ 3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 11

ตารางที่ 4.3 กลุ่มอาชีพของผู้มารับบริการหรือลูกค้า

กลุ่มอาชีพของผู้มารับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	49	15.86
รับราชการ	49	15.86
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	39	12.62
พนักงานรัฐ	34	11.00
พนักงานเอกชน	35	11.32
ค้าขาย	51	16.50
นักเรียน / นักศึกษา	26	8.42
อื่นๆ เช่น นักท่องเที่ยว , เกษตรกร , แม่บ้าน	26	8.42
รวม	309	100

จากตารางที่ 4.4 ช่องทางรายได้จากการประกอบธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ พบว่า ผู้ประกอบการทุกร้านมีรายได้จากการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการเองที่หน้าร้าน ร้อยละ 80.25 รองลงมา มีรายได้จากการขายแพ็คเกจ (Package) ร้อยละ 9.87 อันดับที่ 3 มีรายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 6.18 อันดับที่ 4 มีรายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์ ร้อยละ 3.70

ตารางที่ 4.4 ช่องทางรายได้จากการประกอบธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

ช่องทางรายได้	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากการให้บริการลูกค้าที่หน้าร้าน (Walk in)	65	80.25
รายได้จากการขายแพ็คเกจ (Package)	8	9.87
รายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์	3	3.70
รายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์	5	6.18
รวม	81	100

จากตารางที่ 4.5 รายได้รวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน ในช่วงวิกฤตสุขภาพ ต่ำกว่า 10,000 บาทและรองลงมา คือมีรายได้ประมาณ 10,000 ถึง 20,000 บาท ซึ่งมีช่องทางรายได้หลักมาจากการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการเองที่หน้าร้าน (Walk in) นอกจากนี้ยังพบว่า มีธุรกิจบางส่วนที่ได้รายได้เพิ่มเติมจากการขายแพ็คเกจ (Package) และจากการให้บริการลูกค้ากลุ่มทัวร์ รวมทั้งจากอื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 40.00 รองลงมา มีรายได้รวม 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 33.85 อันดับที่ 3 มีรายได้รวม 20,000-40,000 บาท ร้อยละ 20.00

ตารางที่ 4.5 รายได้รวม

รายได้รวม (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	26	40.00
10,000-20,000 บาท	22	33.85
20,000-40,000 บาท	13	20.00
40,000-60,000 บาท	1	1.54
มากกว่า 100,000 บาท	3	4.62
รวม	65	100

จากตารางที่ 4.6 รายได้จากการให้บริการลูกค้าที่มารับบริการเองที่หน้าร้านพบว่า ผู้ประกอบการมีรายได้ต่อเดือนจากการให้บริการลูกค้าที่มารับบริการเองหน้าร้านส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 48.08 รองลงมา มีรายได้ 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 36.92 อันดับที่ 3 มีรายได้ 20,000-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.85

ตารางที่ 4.6 รายได้จากการให้บริการลูกค้าที่มารับบริการด้วยตนเองที่หน้าร้าน

รายได้จากการให้บริการลูกค้าหน้าร้าน (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	28	48.08
10,000-20,000 บาท	24	36.92
20,000-40,000 บาท	9	13.85
40,000-60,000 บาท	1	1.54
มากกว่า 100,000 บาท	3	4.62
รวม	65	100

จากตารางที่ 4.7 รายได้จากการขายแพ็คเกจ (Package) พบว่า ผู้ประกอบการที่มีสถานประกอบการขนาดใหญ่และขนาดกลางจะมีรายได้ต่อเดือนจากการขายแพ็คเกจ (Package) จำนวน 8 ร้าน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 50 รองลงมา มีรายได้ 10,000-20,000 บาท จำนวน 2 ร้าน ร้อยละ 25 และมีรายได้ 20,000-40,000 บาท จำนวน 2 ร้าน ร้อยละ 25

ตารางที่ 4.7 รายได้จากการขายแพ็คเกจ

รายได้จากการขายแพ็คเกจ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	4	50
10,000-20,000 บาท	2	25
20,000-40,000 บาท	2	25
รวม	8	100

จากตารางที่ 4.8 รายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์รวม พบว่า ผู้ประกอบการของสถานประกอบการขนาดใหญ่และขนาดกลางจะมีรายได้ต่อเดือนจากลูกค้ากลุ่มทัวร์ จำนวน 3 ร้าน ซึ่งจะมีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท ,มีรายได้ 10,000-20,000 บาท และ มีรายได้ 20,000-40,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 33.33 ในสัดส่วนเท่ากัน

ตารางที่ 4.8 รายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์

รายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	33.33
10,000-20,000 บาท	1	33.33
20,000-40,000 บาท	1	33.33
รวม	3	100

จากตารางที่ 4.9 รายได้จากอื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ประกอบการมีรายได้อื่นต่อเดือนจากอื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ขายยาหม่องและลูกประคบ จำนวน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 3 ร้าน ร้อยละ 60 รองลงมา มีรายได้อื่นจากการขายผลิตภัณฑ์ ประมาณ 10,000 บาท ถึง 20,000 บาท ร้อยละ 40

ตารางที่ 4.9 รายได้อื่นๆ

รายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3	60
10,000-20,000 บาท	2	40
รวม	5	100

จากตารางที่ 4.10 ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ พบว่า ผู้ประกอบการ

มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนรวมเฉลี่ย จำนวน 11,955 บาท มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 19,302.8 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ มีค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าจ้างต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 4,175 บาท ค่าวัตถุดิบต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 900 บาท ค่าเช่าสถานที่ต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 2,824 บาท ค่าน้ำต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 590 บาท ค่าไฟต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 1,136 บาท ค่าโทรศัพท์ต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 402 บาท ค่าบริหารต่อเดือนเฉลี่ย เท่ากับ 295 บาท ค่าปรับปรุงสถานที่ต่อเดือนเฉลี่ย 112 บาท ค่าอุปกรณ์ในการประกอบการ ที่สามารถใช้งานได้มากกว่า 3 ปีต่อเดือนเฉลี่ย 1,477 บาท ค่าใช้จ่ายอื่นต่อเดือน เช่น ค่าน้ำมัน ค่าอุปกรณ์ที่ใช้งานได้น้อยกว่า 3 ปีต่อเดือนเฉลี่ย 185 บาท

ตารางที่ 4.10 ค่าใช้จ่าย ในการประกอบธุรกิจ

รายการค่าใช้จ่าย (ต่อเดือน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าจ้าง	4,175	10,644.60
ค่าวัสดุคืบ	900	1,740.39
ค่าเช่าสถานที่	2,824	3,522.89
ค่าน้ำ	590	932.76
ค่าไฟ	1,136	1,502.54
ค่าโทรศัพท์	402	493.95
ค่าบริหาร	295	1,655.70
ค่าปรับปรุงสถานที่	112	443.18
ค่าอุปกรณ์กึ่งถาวร	1,477	7,658.95
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	185	1,261.10
ค่าใช้จ่ายรวม	11,955	19,302.80
รวม 65 ราย		

จากตารางที่ 4.11 กำไรธุรกิจสุทธิ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่

มีกำไรธุรกิจสุทธิต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 64.62 รองลงมา มีกำไรธุรกิจสุทธิ จำนวน 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 29.23 อันดับที่ 3 มีกำไรธุรกิจสุทธิ จำนวน 20,000-40,000 บาท และมีกำไรธุรกิจสุทธิมากกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 3.08

ตารางที่ 4.11 กำไรธุรกิจสุทธิ

กำไรธุรกิจสุทธิ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	42	64.62
10,000-20,000 บาท	19	29.23
20,000-40,000 บาท	2	3.08
มากกว่า 100,000 บาท	2	3.08
รวม	65	100

1.3 ผลการศึกษาการบริหารธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า การบริหารธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 โดยมีระดับที่ปฏิบัติได้ดีมากที่สุด คือ การบริหารจัดการด้านลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการและมีแผนการบริหารจัดการร้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51, 4.00 ตามลำดับและมีระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก คือ การบริหารจัดการปฏิบัติตามมาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มีแผนบริหารด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 การบริหารด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 การบริหารด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และมีการจัดทำคู่มือและขั้นตอนการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

ตารางที่ 4.12 การบริหารธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

การบริหารธุรกิจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับที่ปฏิบัติได้
มีแผนการจัดการร้าน	4.00	0.09	ดีมากที่สุด
มีแผนบริหารด้านการตลาด	3.56	0.10	ดีมาก
มีการจัดทำคู่มือและขั้นตอนการดำเนินการ	3.22	0.14	ดีมาก
การบริหารด้านการเงิน	3.56	0.33	ดีมาก
การบริหารด้านบุคลากร	3.50	0.11	ดีมาก
การบริหารจัดการปฏิบัติตามมาตรฐาน	3.70	0.34	ดีมาก
การป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019			
ลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการ	4.51	0.07	ดีมากที่สุด
รวม	65	ราย	

1.4 ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดลำปาง ในช่วงการแพร่

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากตารางที่ 4.13 ผลการศึกษาในภาพรวมของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่ามีผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในระดับผลกระทบมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลกระทบที่มีระดับมากที่สุด คือ ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้
 มารับบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมา ผลกระทบที่มีระดับมากที่สุด คือผลกระทบด้าน
 เศรษฐกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อันดับที่ 3 คือ ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ 3.53 อันดับที่ 4 คือ ผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 3.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปาและ
 นวดเพื่อสุขภาพในภาพรวม

ผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของ ไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปา และนวดเพื่อสุขภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลกระทบ
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	3.94	0.14	มาก
ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ	3.53	0.13	มาก
ผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้ จากภาครัฐ	3.47	0.10	มาก
ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของ ผู้มารับบริการ	4.01	0.11	มากที่สุด
ภาพรวม โดยเฉลี่ย	3.79	0.14	มาก

และเมื่อพิจารณาในรายด้านมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

(1) จากตารางที่ 4.14 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านเศรษฐกิจ คือ มีผลกระทบต่อรายได้จากการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการเองหน้าร้าน (walk in) ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 มีผลกระทบต่อรายได้จากการขายแพ็คเกจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 มีผลกระทบต่อรายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 มีผลกระทบต่อรายได้รวม ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 มีผลกระทบต่อรายได้สุทธิ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55

ตารางแสดงที่ 4.14 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลกระทบ
มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้าหน้าร้าน	4.44	0.10	มากที่สุด
มีผลกระทบต่อรายได้จากการขายแพ็คเกจ	3.32	0.19	มาก
มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์	3.30	0.20	มาก
มีผลกระทบต่อรายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์	3.33	0.20	มาก
มีผลกระทบต่อรายได้รวม	4.46	0.10	มากที่สุด
มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ	4.24	0.11	มากที่สุด
มีผลกระทบต่อรายได้สุทธิ	4.55	0.10	มากที่สุด
รวม โดยเฉลี่ย	3.94	0.14	มาก

(2) จากตารางที่ 4.15 ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ พบว่า ผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในด้านการบริหารธุรกิจ คือ มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านบุคลากร ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 มีผลกระทบต่อการบริหารด้านการจัดซื้อวัตถุดิบ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 มีผลกระทบต่อการบริหารด้านการเงิน ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านการตลาดในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58

ตารางที่ 4.15 ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ

ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลกระทบ
มีผลกระทบต่อด้านบริหารบุคลากร	3.27	0.16	มาก
มีผลกระทบต่อด้านบริหารการจัดซื้อวัตถุดิบ	2.93	0.15	ปานกลาง
มีผลกระทบต่อด้านบริหารจัดการด้านการเงิน	4.36	0.11	มากที่สุด
มีผลกระทบต่อด้านบริหารจัดการ	3.58	0.12	มาก
ด้านการตลาด			
รวม โดยเฉลี่ย	3.53	0.14	มาก

(3) จากตารางที่ 4.16 ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีผลประกอบการลดลง เฉลี่ย จำนวน 16,461 บาท ต่อ 1 เดือน โดยมีสถานประกอบการที่มีผลประกอบการลดลงน้อยสุด คือ 0 และมีสถานประกอบการที่มี

ผลประกอบการลดลงมากที่สุด เท่ากับ 90,000 บาท และคิดเป็นร้อยละของผลประกอบการลดลงเฉลี่ย เท่ากับ ร้อยละ 50

ตารางที่ 4.16 ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลประกอบการลดลง	16,461.00	16,894.97
ระดับของผลประกอบการที่ได้รับผลกระทบ	1.47	0.45
ร้อยละผลประกอบการที่ลดลง	50.00	18.88
ระดับของร้อยละผลประกอบการที่ได้รับผลกระทบ	2.07	0.62
รวม 65 ราย		

2. การศึกษาวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

ด้วยแบบจำลองถดถอยพหุระดับ พบว่า ตัวแบบที่ถูกสร้างขึ้นมีความเหมาะสมต่อการอนุมานถึงปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ที่ศึกษา โดยพิจารณาจากสถิติไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 27.44 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งให้เห็นว่าค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการประมาณค่า มีความแตกต่างจากศูนย์ หรือมีความสามารถในการบรรยายปรากฏการณ์ศึกษาได้อย่างมีความหมาย

นอกจากนี้ตัวแบบที่ถูกสร้างขึ้นยังบ่งชี้ให้เห็นว่าค่าความแปรปรวนภายในระดับที่ทำการศึกษาได้รับอิทธิพลความแปรปรวนสืบเนื่องจากปัจจัยภายนอกที่มีระดับสูงกว่าซึ่งพิจารณาจาก ค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 19.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีอิทธิพลสืบเนื่องโดยรวม

ร้อยละ 44.5 จำแนกเป็นอิทธิพลในระดับขนาดธุรกิจ ร้อยละ 34.6 ร่วมกับอิทธิพลในระดับกลุ่มธุรกิจในจังหวัดลำปาง ร้อยละ 9.9 ดังนั้นการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยพหุระดับที่ใช้ในการศึกษานี้สามารถช่วยลดปัญหาความเอนเอียงของตัวแปรอิสระอันเนื่องมาจากอิทธิพลแฝงภายนอกได้ทำให้ผลการศึกษาศึกษาสามารถสะท้อนผลเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากความเอนเอียง

โดยจากปัจจัยของธุรกิจที่ได้ทำการศึกษา พบว่า ช่องทางของรายได้ธุรกิจและผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ มีผลต่อกำไรสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อธุรกิจสแปและนวดเพื่อสุขภาพมีช่องทางของรายได้ เพิ่มขึ้น 1 ช่องทาง จะส่งผลทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 7,508 บาทต่อเดือน และมีความยืดหยุ่น เท่ากับ 0.64 กล่าวคือเมื่อรายได้จากการเพิ่มช่องทางการให้บริการเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้กำไรสุทธิเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.64% จากกำไรเฉลี่ยในภาวะปกติ ขณะที่เมื่อผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ เพิ่มขึ้น 1 ระดับ ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง 4,397บาท ต่อเดือน และมีค่าความยืดหยุ่น 1.21 กล่าวคือเมื่อผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง 1.21% จากกำไรเฉลี่ยในภาวะปกติ

สามารถแสดงผลการศึกษาด้วยตาราง พร้อมการบรรยาย และแบบจำลองถดถอยพหุระดับ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุระดับ

Fixed Effect					Goodness of fit
	Coef.	Std.Err.	Elasticity		
ช่องทางของรายได้	7508.45	2944.72	.64	***	Observation 65
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	3090.12	1894.48	.84		Chi-Squared 27.44 ***
ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ	4051.06	2640.14	.98		Log-likelihood -700.54
ผลกระทบจากมาตรการรัฐ	-148.09	2625.32	-.04		
ผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ของผู้มารับบริการ	-4397.41	1836.74	-1.21	**	
ค่าคงที่	-3199.19	8907.19			
Random Effect					Goodness of fit
	ICC	Std.Err.			
ขนาดธุรกิจ	34.6%	.17			Chi-Squared 19.93 ***
กลุ่มธุรกิจ	9.9%	.13			
ผลรวม	44.5%				

หมายเหตุ * คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.1

** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

*** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แบ่งการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจและนวดเพื่อสุขภาพออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. แนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินธุรกิจ โดยแยกย่อย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการและผลิตภัณฑ์ (Product) , ด้านราคาของการบริการในธุรกิจ(Price) , ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและทำเลที่ตั้ง (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านกระบวนการให้บริการเพื่อเพิ่มยอดขาย (Process) , ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพของร้าน (Physical)
2. แนวทางการพัฒนาด้านอื่นๆ โดยการเขียนบรรยายสรุป
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

1 แนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินธุรกิจ

1.1 ด้านการให้บริการและผลิตภัณฑ์ (Product)

- 1) มีการศึกษาและพัฒนาเรื่องผลิตภัณฑ์และทดลองผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่เสมอ
- 2) เน้นการให้บริการตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 และพัฒนาแนวคิดและเทคนิคการให้บริการ เช่น เทคนิคการนวดและการให้บริการสปา ให้มีความหลากหลาย
- 3) มีบริการที่ดี เพื่อเน้นดึงดูดลูกค้าให้มาใช้บริการมากขึ้น
- 4) มีการพัฒนาการทำลูกประคบสมุนไพรและเพิ่มเครื่องอบสมุนไพร

1.2 ด้านราคาของการบริการในธุรกิจ (Price)

- 1) ควรกำหนดราคาตามราคาตลาดในจังหวัดลำปาง
- 2) ควรกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐานในจังหวัดลำปาง
- 3) เน้นราคาไม่แพงมากให้มีความเหมาะสมกับกำลังซื้อของลูกค้า
- 4) มีการชำระค่าบริการผ่านระบบออนไลน์

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและทำเลที่ตั้ง (Place)

- 1) เน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์และอาศัยการบอกต่อจากลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ
- 2) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์ เช่น Facebook , Line และ Web site
- 3) มีทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการ สะดวก ถนนกว้าง มีที่สามารถจอดรถได้
- 4) มีทำเลที่ดี เช่น ดิวิชั่นสแควร์ หรือ ดิวิชั่นโรงแรม

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

- 1) มีการจัดทำโปรโมชั่นทุกเดือน และมีราคาพิเศษสำหรับลูกค้าประจำที่ซื้อ Package
- 2) มีการส่งเสริมการตลาดผ่านทาง Face book , Line หรือ Web site
- 3) มีการจัดโปรโมชั่นให้กับลูกค้า เช่น ลดราคาในโอกาสวันพิเศษ มีบริการตรวจ ATK ในราคาถูก

1.5 ด้านบุคลากร (People)

- 1) มีการจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับพนักงานวัดแผนไทย
- 2) มีการอบรมเดือนละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการบริการที่ประทับใจ
- 3) เน้นการบริหารบุคลากรแบบครอบครัว ช่วยทำให้พนักงานจงรักภักดีกับองค์กร และทำงานอยู่ยั่งยืนและช่วยทำให้ควบคุมมาตรฐานการให้บริการได้ดี
- 4) บุคลากรทุกคน ได้รับการฝึกอบรมขึ้นครบตามมาตรฐานของสาธารณสุข

1.6 ด้านกระบวนการการให้บริการเพื่อเพิ่มยอดขาย (Process)

- 1) มีการจัด โปรโมชันช่วงวันสำคัญ ผ่านทาง Web site , Line หรือ Facebook
- 2) มีการบริการด้วยเทคนิคที่ดีและมีอัตรายที่ดีต่อลูกค้า
- 3) มีการบริการด้วยความจริงใจ ห่วงใยสุขภาพของลูกค้า และมีการประเมินความพึงพอใจหลังการให้บริการ เมื่อลูกค้ามีข้อเสนอแนะ จะนำมาประชุมเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติและทำการแก้ไขปรับปรุงทันที
- 4) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร โดยจัดทำและจำหน่ายเอง
- 5) มีการบริการน้ำดื่มและน้ำชาหรือน้ำสมุนไพรให้ลูกค้าที่มาใช้บริการฟรี

1.7 ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพของร้าน (Physical)

- 1) สร้างและนำเสนอภาพลักษณ์ของร้าน ผ่านทาง Web site , Facebook และ Line

- 2) มีการพัฒนา ปรับปรุง สถานประกอบการให้สวยงาม คู่มือขึ้น
- 3) มีการรักษามาตรฐานให้คงที่ และพัฒนาความรู้ให้พนักงานเสมอ โดยผู้ประกอบการจะไปเรียนและนำมาถ่ายทอด และรักษาภาพลักษณ์แบบพื้นบ้านล้านนา มีความสุภาพ และเป็นกันเองกับลูกค้า
- 4) มีชื่อร้านและรายละเอียดติดบ่งบอกไว้อย่างชัดเจน
- 5) มีป้ายบ่งบอกก่อนถึงร้าน

2. แนวทางการพัฒนาในด้านอื่นๆ มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 ผู้ประกอบการควรศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเสมอ
- 2.2 มีการจัดประชุมอย่างน้อยทุกไตรมาสเพื่อซักถามปัญหาภายในและการให้บริการกับลูกค้า
- 2.3 ควรมีการศึกษาและใช้การตลาดออนไลน์เพิ่มเติม

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

จากตารางที่ 4.3 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนใหญ่คือ มีการให้เงินช่วยเหลือและส่งเสริมในการประกอบธุรกิจจากภาครัฐ ร้อยละ 33.54 รองลงมาคือ มีกองทุนให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการประกอบธุรกิจแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 18.635 อันดับที่ 3 คือ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 17.39 อันดับที่ 4 คือ มีการขยายเวลาการชำระหนี้ โดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบที่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินของรัฐและเอกชน ร้อยละ 10.56 อันดับที่ 5 คือ จัดให้มีบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แก่ผู้ประกอบการและพนักงานของสถานประกอบการ ร้อยละ 9.94 อันดับที่ 6 คือ มีระบบการตรวจ รักษา การส่งต่อ การป้องกัน

ที่รวดเร็ว กระชับและปลอดภัย ร้อยละ 8.695 และอันดับที่ 7 คือ ความต้องการอื่นๆ เช่นมีการลดภาษี ค่าธรรมเนียม ในการประกอบธุรกิจสปลาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และมีการจัดให้ความรู้และแนะนำการจัดการและการป้องกัน จากสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รุนแรงแต่ละครั้ง และมีการแจกเจล แอลกอฮอล์หรือแอลกอฮอล์ทุกเดือน เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 1.24

ตารางที่ 4.3 ความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ความต้องการของผู้ประกอบการ	จำนวนที่ต้องการ	ร้อยละ
จากการช่วยเหลือจากภาครัฐ		
มีการให้เงินช่วยเหลือและส่งเสริม ในการประกอบธุรกิจ	54	33.54
มีกองทุนให้ความช่วยเหลือ ด้านเงินทุนในการประกอบธุรกิจ	30	18.64
มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อ กระตุ้นการท่องเที่ยว	28	17.39
มีการขยายเวลาการชำระหนี้ โดยไม่คิดดอกเบี้ย	17	10.56
จัดให้มีบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แก่ผู้ประกอบการและพนักงาน	16	9.94
มีระบบการตรวจ รักษา ส่งต่อ ป้องกัน รวดเร็ว ปลอดภัยเมื่อมีผู้รับบริการติดโรคโควิด-19	14	8.69
อื่นๆ เช่น มีการลดภาษี ค่าธรรมเนียม, จัดให้ความรู้และป้องกันโรคโควิด-19,มี การแจกเจลแอลกอฮอล์	2	1.24
รวม	161	100

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

1. ควรมีการแจกแจงแอลกอฮอล์ ทุกเดือน เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย หรือมีจำหน่ายเจลแอลกอฮอล์ในราคาถูกเพราะต้องใช้ประจำ
2. ควรมีการแจกแจงแอลกอฮอล์ ทุกเดือน เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย หรือมีจำหน่ายเจลแอลกอฮอล์ในราคาถูกเพราะต้องใช้ประจำ
3. มีการบริหารแบบลดต้นทุน แต่คงรักษามาตรฐานที่ดี และทำให้พึงพอใจ

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ การวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ” กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจ
สปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรายละเอียดแต่ละส่วนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินธุรกิจสปา และ นวดเพื่อสุขภาพของ ผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพสมรส คือ สมรส อาชีพหลัก เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพทั้งหมด และ ไม่มีอาชีพรอง มีระยะเวลาประกอบธุรกิจ เฉลี่ย 7 ปี ประเภทการให้บริการ คือ ให้บริการนวดไทย รองลงมาคือ นวดเท้าเพื่อสุขภาพ นวดน้ำมัน

ผู้ที่มารับบริการ คือ ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาคือ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานเอกชน ตามลำดับ

ส่วนสภาพการดำเนินการของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีรายได้รวม จำนวน ต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีรายได้หลักมาจากช่องทางรายได้จากผู้มารับบริการด้วยตนเองที่หน้าร้าน ขณะที่ร้านขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีรายได้จากการขายแพ็คเกจ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ ลูกค้ำกลุ่มทัวร์ โดยมีค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ ใน 1 เดือน รวมเฉลี่ย จำนวน 11,955.18 บาท และผลประกอบการลดลงเฉลี่ย จำนวน 16,461.54 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 50 จากภาวะปกติ

ส่วนการบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การบริหารจัดการสถานประกอบการในภาพรวมอยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารจัดการสถานประกอบการของธุรกิจ

สปาและนวดเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก การบริหารจัดการด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้าและการบริการลูกค้า อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก มีการจัดทำคู่มือนโยบายและขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ (Standard Operation Procedures : SOP) อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก มีการบริหารจัดการด้านการเงิน อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก มีการบริหารจัดการด้านบุคลากร อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมาก มีการบริหารจัดการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวม อยู่ในระดับได้ดีมาก และมีการจัดการลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ดีมากที่สุด ส่วนผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ได้รับ

ผลกระทบมากและด้านที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้ที่มารับบริการ รองลงมา คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ และผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ อยู่ในระดับที่ได้รับผลกระทบมาก โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้ มีผลกระทบด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อกำไรธุรกิจสุทธิ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีผลกระทบต่อ รายได้รวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้าที่มารับบริการด้วยตนเองที่หน้าร้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของธุรกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลกระทบต่อรายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีผลกระทบต่อรายได้จากการขายแพ็คเกจ อยู่ในระดับมาก มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้ารูปทัวร์ อยู่ในระดับมาก มีผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ คือ มีผลกระทบต่อด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา มีผลกระทบต่อด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด อยู่ในระดับมาก มีผลกระทบต่อด้านการบริหารบุคลากร อยู่ในระดับมาก และมีผลกระทบต่อด้านการบริหารการจัดซื้อวัตถุดิบ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพต่อการ

ดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษา พบว่าธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลักคือ ช่องทางของรายได้ธุรกิจและผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ ที่ส่งต่อกำไรสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพมีช่องทางของรายได้เพิ่มขึ้น 1 ช่องทาง จะส่งผลทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 7,508 บาทต่อเดือน และมีความยืดหยุ่น เท่ากับ 0.64 กล่าวคือเมื่อรายได้จากการเพิ่มช่องทางการให้บริการเพิ่มขึ้น 1% ส่งผลให้กำไรสุทธิเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.64% จากกำไรเฉลี่ยในภาวะปกติ

ขณะที่เมื่อผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ เพิ่มขึ้น 1 ระดับ จะส่งผลให้กำไรสุทธิ ลดลง 4,397บาท ต่อเดือน และมีค่าความยืดหยุ่น 1.21 กล่าวคือเมื่อความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการ ลดลง 1% ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง 1.21% จากกำไรเฉลี่ยในภาวะปกติ

1.3 แนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่าแนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินธุรกิจ คือ 1) มีการบริการที่ดีเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น เน้นให้บริการที่เป็นไปตามมาตรฐานของภาครัฐ มีการพัฒนาการให้บริการและผลิตภัณฑ์ 2) มีการกำหนดราคาตามราคาตลาดให้มีความเหมาะสมกับกำลังซื้อของลูกค้า มีการชำระค่าบริการผ่านระบบออนไลน์ 3) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์และอาศัยการบอกต่อจากลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ มีทำเลที่ตั้งสถานประกอบการที่ดี และสะดวก 4) มีการส่งเสริมการตลาด โดยผ่านช่องทาง Facebook ,Line หรือ Website มีการจัดทำโปรโมชั่นทุกเดือน และมีราคาพิเศษสำหรับลูกค้าประจำที่ซื้อแพ็คเกจ 5) มีการจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับบุคลากร เน้นการบริการแบบครบวงจร บุคลากรทุกคนได้รับการฉีดวัคซีนครบตามมาตรฐานของสาธารณสุข 6) มีกระบวนการให้บริการที่กระชับแต่รักษามาตรฐานและทำให้ลูกค้าพึงพอใจ มีการให้บริการด้วยเทคนิคที่ดี และมีอخصยาที่ดีต่อลูกค้า 7) มีการสร้างและนำเสนอภาพลักษณ์ของร้าน ผ่านช่องทางออนไลน์ มีการพัฒนาปรับปรุงสถานประกอบการ ให้สวยงาม มีภาพรวมดูดีขึ้น มีการรักษามาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและภายใต้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

แนวทางการพัฒนาด้านอื่นๆ คือ ผู้ประกอบการควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพอยู่เสมอ มีการจัดประชุม อย่างน้อยทุกไตรมาส เพื่อซักถามปัญหาภายในและการให้บริการกับลูกค้า มีการศึกษาและใช้ตลาดออนไลน์เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ผลการศึกษา พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีความต้องการให้มีการให้เงินช่วยเหลือ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจจากภาครัฐ โดยให้มีกองทุนช่วยเหลือด้านเงินทุนในการประกอบธุรกิจและให้มีการขยายเวลาการชำระหนี้ โดยไม่คิดดอกเบี้ย รองลงมา มีความต้องการให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพิ่มขึ้นและต้องการให้มีการลดภาษี และมีการลดค่าธรรมเนียมในการประกอบธุรกิจ

2.อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ห้ระดับของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งได้นำผลการศึกษาจากการวิจัยมา อภิปรายโดยทำการเชื่อมโยง แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

ประเด็นแรก สภาพการดำเนินการของธุรกิจ และ นวดเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการ ในจังหวัดลำปางในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้ประกอบการ มี กำไรสุทธิ ลดลงเฉลี่ย จำนวน 16,461.54 บาท ต่อ 1 เดือน คิดเป็นร้อยละ 50 เนื่องจากมีผู้มารับ บริการลดลง ในช่วงที่มีวิกฤตสุขภาพและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีรายได้รวมต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีรายได้หลักที่มาจากผู้รับบริการด้วยตนเองที่หน้าร้าน แต่มีร้านขนาดกลางและขนาดใหญ่ ยังมี รายได้จากการขายแพ็คเกจ จำนวน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีรายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์ จำนวนต่ำกว่า 10,000 บาท และจากอื่นๆ เช่นการขายผลิตภัณฑ์ จำนวนต่ำกว่า 10,000บาท และมีต้นทุนรวมเฉลี่ย เท่ากับ 11,955.18 บาท ซึ่งผลลัพธ์การศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ ก้องแก้ว และคณะ , 2564.ได้ศึกษา ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจนวดแผนไทย ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่ารายได้จากการให้บริการในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค

คิดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลง ซึ่งแต่เดิมช่วงก่อนเกิดโรคระบาดโควิด-19 กิจการมีรายได้เท่ากับ 87,526.32 บาท แต่ในช่วงที่เกิดโรคระบาดโควิด-19 กิจการมีรายได้เท่ากับ 41,342.10 บาท ดังนั้นจึงมีรายได้ลดลง 46,184.22 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.77 และกิจการมีกำไรลดลง 24,858.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.79

ประเด็นที่สอง ผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า มีผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับที่ได้รับผลกระทบมาก และด้านที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้ที่มารับบริการและจากการวิเคราะห์พหุระดับของผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการเพิ่มขึ้น 1 ระดับ จะส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง 4,397บาทต่อเดือน และมีค่าความยืดหยุ่น 1.21 นั่นคือเมื่อความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการลดลง 1% ส่งผลให้กำไรสุทธิ ลดลง 1.21% จากกำไรเฉลี่ยในภาวะปกติ ซึ่งผลลัพธ์การศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ ก่องแก้วและคณะ,2564.ได้ศึกษา ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจนวดแผนไทย พบว่า กิจการมีกำไรลดลง ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ผู้เข้ามารับบริการมีความวิตกกังวลต่อการสัมผัสกับผู้ให้บริการ จึงเป็นเหตุผลให้กิจการมีรายได้ลดลงและมีกำไรลดลง

นอกจากนี้จากทฤษฎีอุปสงค์ การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลทำให้ความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการซึ่งเป็นปัจจัยทางอ้อม ทำให้อุปสงค์ของบริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพลดลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ คือ การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และ พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการนอกจากจะขึ้นกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ยังขึ้นกับเหตุการณ์ที่คาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เมื่อมีผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ พบว่าในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก (3.94) เป็นปัจจัยส่งเสริมทำให้อุปสงค์ของบริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพลดลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตน้อย มีผลทำให้รายได้และอำนาจซื้อของผู้บริโภคลดลง ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าและบริการลดลงจึงทำให้อุปสงค์ลดลง และมาตรการภาครัฐ ซึ่งผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ อยู่ในระดับมาก (3.47) ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมทำให้อุปสงค์ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ คือ มาตรการของรัฐที่มีผลต่ออุปสงค์ เช่น การห้ามให้บริการ การจำกัดปริมาณ การเก็บภาษี เป็นต้น จะส่งผลทำให้อุปสงค์ลดลง (ชยันต์ ต้นดิวิศากร , 2563)

ประเด็นที่สาม แนวทางการพัฒนาธุรกิจสปา และ นวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปางโดยใช้หลักบริหารตามกลยุทธ์ส่วนผสมการตลาดและบุคลากร (7Ps) พบว่า 1) มีการบริการที่ดีเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น เน้นให้บริการที่เป็นไปตามมาตรการของภาครัฐ มีการพัฒนาการให้บริการและผลิตภัณฑ์ 2) มีการกำหนดราคาตามราคาตลาด ให้มีความเหมาะสมกับกำลังซื้อของลูกค้า มีการชำระค่าบริการผ่านระบบออนไลน์ 3) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์ และอาศัยการบอกต่อจากลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ มีทำเลที่ตั้งสถานประกอบการที่ดี และ

สะดวก 4) มีการส่งเสริมการตลาด โดยผ่านช่องทาง Facebook ,Line หรือ Website มีการจัดทำโปรโมชั่นทุกเดือน และมีราคาพิเศษสำหรับลูกค้าประจำที่ซื้อแพ็คเกจ 5) มีการจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับบุคลากร เน้นการบริการแบบครบครัน บุคลากรทุกคนได้รับการฉีดวัคซีนครบตามมาตรฐานของสาธารณสุข 6) มีกระบวนการให้บริการที่กระชับแต่รักษามาตรฐานและทำให้ลูกค้าพึงพอใจ มีการให้บริการด้วยเทคนิคที่ดี และมีอรรถาธิบายที่ดีต่อลูกค้า และ 7) มีการสร้างและนำเสนอภาพลักษณ์ของร้านผ่านช่องทางออนไลน์และมีการพัฒนาปรับปรุงสถานประกอบการ ให้สวยงาม มีภาพรวมดูดีขึ้น รักษามาตรฐาน ซึ่งผลลัพธ์การศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ กิจเกศาเจริญ และพสนันท์ บุญช่วย (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาและความต้องการสมุนไพรไทย และธุรกิจสปาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่วนที่มีการใช้การบริหารตามกลยุทธ์ ส่วนผสมการตลาดและบุคลากร (7Ps) พบว่า 1) ให้บริการด้านการนวดและสปาทั่วไป 2) มีราคาหลายระดับ 3) มีหน้าร้านที่ให้บริการโดยตรงกับลูกค้า 4) มีการส่งเสริมการขาย 5) บุคลากรมีใบประกอบอาชีพ มีบุคลิกและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีเทคนิคการนวดที่ดี 6) มีกระบวนการให้บริการมีความคล้ายคลึงกัน 7) การตกแต่งร้านมีหลายรูปแบบ ดูดี สะอาด

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการบริหารจัดการธุรกิจและบริหารจัดการตามมาตรฐานการป้องกัน

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มารับบริการและมีการฝึกอบรมพนักงานให้มีเทคนิคความเชี่ยวชาญและให้มีความพร้อมในการให้บริการ

1.2 จากการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายการสนับสนุนธุรกิจสปา และนวดเพื่อสุขภาพในลำปาง ให้มีลักษณะเด่น โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดลำปางมากขึ้น และส่งผลทำให้มีจำนวนผู้มารับบริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดลำปาง มีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง โดยเฉพาะเอกลักษณ์ไทยแบบพื้นบ้านล้านนา มีการประชาสัมพันธ์ร่วมกับโรงแรมหรือที่พัก เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่ช่วยทำให้ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพเจริญเติบโต เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบหรือส่งเสริมการเจริญเติบโตของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ และจะได้นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้และพัฒนาธุรกิจต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้ผู้รับบริการมีความต้องการมาใช้บริการในธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลที่ส่งเสริมที่ทำให้ผู้บริการต้องการมารับบริการในสถานประกอบการสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

2.3 ควรศึกษาถึงการปรับตัวระยะยาวเพื่อลดผลกระทบของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การศึกษาผลกระทบของธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพภายหลังการปรับตัวสู่ดุลยภาพใหม่ เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปปรับปรุงธุรกิจ หลังจากประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน

2.4 ควรศึกษาผลกระทบของธุรกิจเกี่ยวกับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ

เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ธุรกิจด้านอาหาร และ ธุรกิจ โรงแรมหรือที่พัก เป็นต้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ,กระทรวงสาธารณสุข. (2559). เอกสารความรู้ผู้ดำเนินการสปา เพื่อสุขภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : บริษัท เอ็มเอส คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- พุทธพร อักษรไพโรจน์. (2561). ธุรกิจสปาไทย : มิติการพัฒนาทุนมนุษย์ภายหลังการเปิดประชาคมอาเซียน.การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ.2(2) , 1235-1249.
- ธุรกิจสปาไทย. (2558). กรุงเทพมหานคร : สำนักธุรกิจบริการและโลจิสติกส์การค้า , กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564.(2559) กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.
- ภาณุวัฒน์ กิจเกศาเจริญ และพสนันท์ บุญช่วย. (2561). การพัฒนาศักยภาพและความต้องการสมุนไพรไทยของธุรกิจสปา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.
- นลินวิรุฬห์ คำอามาตย์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในการใช้บริการสปาในเมืองพัทยา.มหาวิทยาลัยบูรพา , ชลบุรี.
- รัฐวิษณุชัย จิวสวัสดิ์ ปรัชชญ์ ปราบปรปักษ์ พิทักษ์ ศรีสุกใส ชมพูนุท โกสบากรเพิ่มพูนวิวัฒน์ สมบัติ พันทวีศิษย์ อรรถชัยคณา เข้มนวล สุนิสา จุ้ยม่วงศรี สุบรรณ ณ อยุธา เฉลิมพล จตุพร ศิริลักษณ์ นกออน. (2563). การวิเคราะห์เชิงปริมาณและการวิจัยสำหรับนักเศรษฐศาสตร์(พิมพ์ครั้งที่ 1).นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ไพรัตน์ พรหมชน พัฒนา สุขประเสริฐ เถลิงพล จตุพร กิตติพงษ์ กิตติวัฒน์โสภณ และ
 สุวิสา พัฒนเกียรติ.(2561).ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตองุ่นรับประทานสด
 การวิเคราะห์เบื้องต้น.สยามวิชาการ , 19(2) , 1-13.
- อรพิมพ์ สุริยา เถลิงพล จตุพร พัฒนา สุขประเสริฐ และสุวิภา พัฒนเกียรติ. (2560)
 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตกล้วยหอมของเกษตรกรในอำเภอหนองเสือ
 จังหวัดปทุมธานี.วารสารเกษตรพระวรุณ , 14(2) , 191-198.
- เพ็ญทิศา เอี่ยมชน เถลิงพล จตุพร พัฒนา สุขประเสริฐ และสุวิภา พัฒนเกียรติ (2560).
 การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ต่อสถานการณ์ภัยแล้งในอำเภอเมือง
 จังหวัดลพบุรี.วารสารเกษตรพระวรุณ , 14(2) , 191-198.
- อภิญา วนเศรษฐ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและราคาภายใต้ทฤษฎี
 ความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ : กรณีประเทศไทยและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ.
 วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ , 3(5) , 27-45.
- เถลิงพล จตุพร และพัฒนา สุขประเสริฐ. (2559). ตัวแบบพยากรณ์ผลผลิตและปริมาณ
 การส่งออกยางพาราของไทย.แก่นเกษตร , 44(2) , 219-228.
- วีณา ธีระโสภณ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรของข้าราชการ
 และพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี.มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ,
 กรุงเทพมหานคร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชนกฤต โพธิ์ทอง. (2556). ผลกระทบจากการก่อสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วมนิคมอุตสาหกรรม
ต่อชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนอกคันดิน : กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมบ้านหว่า (ไฮเทค)
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , อยุธยา.
- พงษ์มนัส คีอด. (2563). ผลกระทบของการระบาดโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการประกอบ
อาชีพบริการจัดส่งอาหาร.วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร , 7(6) , 131-144.
- เกรียง กิจบำรุงรัตน์. (2560). ตัวแบบการถอดอยแบบมัดติโนเมียลโลจิสติกเพื่อการจัดกลุ่มการ
เรียนและค้นแบบการถอดอยลอจิสติกเชิงอันดับสำหรับการวิเคราะห์เกรดนักศึกษา.
วารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี , 4(2) , 19-35.
- ธีระดา ภิญโญ. (2562). การศึกษาการรายงานผลการวิเคราะห์ถอดอยโลจิสติกสำหรับ
งานวิจัย.วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(5) , 544-558
- วิเชียร โสมวิภาต สิทธิพล พุดยาภรณ์ วรพจน์ นิธิธรรม และวิฑิตา นาคสุข. (2564).
บทบาทของนักบริหารในการจัดการธุรกิจสปาเพื่อความสำเร็จ.บัณฑิตศึกษา
ปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ , 9(1) , 113-128.
- ธนาภรณ์ ก่องแก้ว ดารารัตน์ ก้อนอิน พรชัยพร เกรือวงษ์. (2564).ผลกระทบด้าน
เศรษฐกิจจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจนวดแผนไทย ในเขตพื้นที่อำเภอ
แม่สอด จังหวัดตาก.รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สำหรับนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,1(1) , 556-562.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อมรรัตน์ แหวนเงิน. (2565). นวัตกรรมการพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้
 เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดประเภทกิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อ
 เสริมความงาม. กลุ่มเฟ้าะวังสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กองสถานประกอบการ
 เพื่อสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ , นนทบุรี
- ศิริวรรณ วรรณศิริ. (2564). การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสปาไทยและนวดเพื่อสุขภาพ
 ช่วงเวลาวิกฤตโควิด. มหาวิทยาลัยมหิดล , กรุงเทพมหานคร.
- สุนทรตรา จันทบุรี. (2559). โอกาสและความสามารถในการแข่งขันธุรกิจสปาและนวดไทย.
 วารสารเกษมบัณฑิต , 17(2) , 49-63.
- พหล ศักดิ์คะทัศน์ สุรัชย์ กังวล และหนึ่งฤทัย ดันดีสันติสม. (2555). ความเข้มแข็งของ
 ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย โดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. การประชุมวิชาการ
 แห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน , 9(9) , 1342-1349.
- ภักดี กลั่นภักดี. (2560). ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากล
 ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ :
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต , กรุงเทพมหานคร.
- พรพิมล สัมพันธ์พงศ์. (2565). "การจัดการแบบ New normal ต่อการพัฒนาธุรกิจร้านสปาและ
 นวดไทย ในจังหวัดนนทบุรี. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ , 9(5) , 476-491.
- ชนิดา เดชวิธานุศักดิ์. (2555). การบริหารจัดการบริการสปาเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดภูเก็ต.
 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต , 8(2) , 100-121.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

แบบสอบถาม

เรื่อง

การวิเคราะห์พระคัมภีร์ของผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของ
ไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

- 1.แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง
- 2.แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและ
สภาพการดำเนินธุรกิจ 2) การบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาด
ของไวรัสโคโรนา 2019 และตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 3)
ผลกระทบต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และ
ความต้องการของผู้ประกอบการในการช่วยเหลือจากภาครัฐ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา
ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ
- 3.แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น การตอบแบบสอบถามจะไม่มี
ผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ให้กับธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งสามารถ
นำผลการศึกษามาดูแลและบริหารผลการดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประกอบการที่มี
กำไรสูงสุด ในสภาวะการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และเป็นแนวทางในการ
พัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ใน
ปัจจุบัน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการดำเนินธุรกิจ

คำชี้แจง กรุณาเขียน เครื่องหมาย / ใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1.เพศ ชาย หญิง อื่น ๆ

2.อายุ _____ ปี

3.ระดับการศึกษา

ประถม มัธยมต้น / ปวช. มัธยมปลาย / ปวส.

ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

4.สถานภาพสมรส

โสด สมรส

หย่า อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

5.อาชีพหลัก

มี (โปรดระบุ) _____

ไม่มี

6.อาชีพรอง

มี (โปรดระบุ) _____

ไม่มี

7.ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจสปีและขนาดเพื่อสุขภาพ _____ ปี

8.ลักษณะการให้บริการสปาและนวดเพื่อสุขภาพและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง
(สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- สปาตัว   สปาหน้า   สปามือและสปาเท้า   บริการอบตัว
 การแช่ตัวในอ่างน้ำวน   การแช่ตัวในน้ำอุ่น   การแช่ตัวในน้ำอุ่น   การแช่ตัวในน้ำร้อน
 นวดไทย   นวดประคบสมุนไพร   นวดเท้าเพื่อผ่อนคลาย   นวดดอกเส้น
 นวดน้ำมัน   นวดบาหลี   นวดสวีดิช   นวดสปอร์ต
 นวดหน้า   นวดกระชับสัดส่วน   นวดหินร้อน   นวดแบบจีน
 นวดแบบญี่ปุ่น   นวดแบบอินเดีย   นวดแบบฟิลิปปินส์   จำหน่ายผลิตภัณฑ์
 นวดแบบผสมผสานที่เป็นเอกลักษณ์ของร้าน คือ _____
 อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

9.ประเภทของผู้รับบริการหรือลูกค้าของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลกลุ่มอาชีพใด

- ประกอบธุรกิจส่วนตัว   ข้าราชการ   พนักงานรัฐวิสาหกิจ   พนักงานรัฐ
 พนักงานบริษัท   อื่น (โปรดระบุ) _____

10.ท่านมีช่องทางของรายได้จากการประกอบธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพอะไรบ้าง

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- รายได้จากการให้บริการจากลูกค้าที่มาใช้บริการหน้าร้าน (Walk in)
 รายได้จากการขายแพ็คเกจ   รายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์   รายได้จากอื่น _____

11.รายได้จากการให้บริการจากลูกค้าที่มาใช้บริการหน้าร้าน (Walk in) ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท
 60,000-80,000 บาท   80,000-100,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

12. รายได้จากการขายแพ็คเกจ (Package) ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท
 60,000-80,000 บาท   80,000-100,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

13. รายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์ ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท
 60,000-80,000 บาท   80,000-100,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

14. รายได้จากอื่น ๆ ต่อเดือน (โปรดระบุ) _____

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

15. รายได้รวมทั้งหมด ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท
 60,000-80,000 บาท   80,000-100,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

16.ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจรวม ต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจสปีและนวดเพื่อสุขภาพ	
รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท) ต่อ เดือน
ค่าจ้าง	
ค่าวัสดุคิบ	
ค่าเช่าสถานที่	
ค่าน้ำ	
ค่าไฟ	
ค่าโทรศัพท์	
ค่าบริหาร	
ค่าปรับปรุงสถานที่	
ค่าสร้างอาคาร ที่สามารถใช้งานมากกว่า 5 ปี	
ค่าอุปกรณ์ในการประกอบการ ที่สามารถใช้งานได้มากกว่า 3 ปี เช่น เติงนวด เก้าอี้นวด เป็นต้น	
อื่นๆ (ไปรรระบุ) _____	_____
_____	_____
รวมทั้งหมด	

17.รายได้สุทธิ (รายได้รวม หัก ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ) ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท
 20,000-40,000 บาท   40,000-60,000 บาท
 60,000-80,000 บาท   60,000-80,000 บาท   มากกว่า 100,000 บาท

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 และตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่เป็นระดับที่ปฏิบัติตรงกับความเป็นจริง

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับดีมากที่สุด

4 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับดีมาก

3 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับน้อย

1 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระดับผลการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
1	มีแผนการบริหารจัดการสถานประกอบการ					
2	มีแผนการบริหารจัดการด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้า (Brand) และการบริการลูกค้า					
3	จัดทำคู่มือนโยบายและขั้นตอนการดำเนินการของธุรกิจ (Standard Operating Procedures : SOP)					
4	มีแผนการบริหารจัดการด้านการเงิน -มีการกำหนดเป้าหมายของรายได้ ผลกำไร และจัดทำงบประมาณด้านต่างๆ -มีการวางแผนการปฏิบัติงานด้าน รายรับ / รายจ่าย ต่อค่าตอบแทนพนักงาน -มีการจัดทำงบการเงินและงบประมาณดำเนินการ					
5	มีแผนการบริหารจัดการด้านบุคลากร					
6	มีการจัดทำผังองค์กร และแบ่งงานกันอย่างชัดเจน					

ข้อที่	การบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระดับผลการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
7	มีการกำหนดลักษณะงานและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ					
8	มีนโยบายด้านบุคลากร การคัดเลือก และการกำหนดค่าตอบแทนที่ชัดเจน					
9	มีการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างเหมาะสม					
10	ในช่วงระยะ 1 เดือนที่ผ่านมาพบผู้มารับบริการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือไม่ และในกรณีที่พบมีการรายงานและปฏิบัติตามมาตรการของคณะกรรมการควบคุมของสาธารณสุขจังหวัดและมีจำนวน _____ ราย					
11	<p>มีแผนหรือแนวทางการจัดการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีการวัดอุณหภูมิก่อนเข้ามารับบริการในร้านทุกคนถ้าอุณหภูมิร่างกายสูงกว่า 37.5°C งดให้บริการและแนะนำให้ไปตรวจที่ โรงพยาบาล -จัดให้มีระบบลงทะเบียนในการเข้ามารับบริการทุกครั้ง -แนะนำให้ผู้มารับบริการชำระค่าใช้จ่ายผ่านระบบออนไลน์ (E-Payment) แทนการชำระเงินสดเพื่อลดการสัมผัสร่วมกัน -ผู้รับบริการที่ต้องการใช้บริการประเภทที่ใช้น้ำเพื่อสุขภาพในกิจการสปา ต้องแสดงหลักฐานการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์หรือ ผลการตรวจ ATK / PCR ผลเป็นลบ -ทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสร่วมภายหลังที่มีผู้ใช้บริการทุกครั้ง 					

ข้อที่	การบริหารจัดการธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระดับผลการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
12	<p>มีการจัดร้านตรงตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีการจัดให้มีเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1-2 เมตร และควรจัดห้องบริการนวด 1 คน ต่อ 1 ห้อง -กรณีห้องรวม ควรจัดให้มีการเว้นระยะห่างของเก้าอี้นวดเตียงนวดได้ตามกำหนด ให้จัดให้มีม่านกั้นระหว่างเก้าอี้นวดเตียงนวด -จำกัดจำนวนผู้ใช้บริการตามขนาดพื้นที่ โดยให้มีพื้นที่ 1 คน ต่อ 4 ตารางเมตร -จัดบริการที่มีการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ ในสปา ให้จัดบริการ 1 ราย ต่อ 1 ห้องเท่านั้น -จัดให้มีการระบายอากาศที่ดีและเพียงพอในสถานประกอบการ -บริการห้องน้ำ ควรสะอาด มีการระบายอากาศที่ดี 					
13	<p>มีลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการและนวดเพื่อสุขภาพ</p> <p>ที่ดี ปลอดภัย สะอาดและมีระเบียบเรียบร้อย สวยงาม</p> <ul style="list-style-type: none"> -พื้นที่ให้บริการมีแสงสว่างเพียงพอ และมีการแบ่งขอบเขตพื้นที่ ชัดเจน -บริเวณในการให้บริการเฉพาะบุคคลต้องไม่มีมิดชิดหรือลับตา -มีการตกแต่งสถานที่ที่สวยงาม เป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด และต้องไม่ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม หรือขัดต่อวัฒนธรรมและประเพณีอันดี -มีการจัดการขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียที่เหมาะสม -มีการทำความสะอาดอุปกรณ์และเครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะ 					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019

ต่อธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่เป็นระดับปัญหาที่ตรงกับความเป็นจริง

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีผลกระทบในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีผลกระทบในระดับมาก

3 หมายถึง มีผลกระทบในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีผลกระทบในระดับน้อย

1 หมายถึง มีผลกระทบในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019ต่อการดำเนินการธุรกิจสปาและนวดเพื่อ สุขภาพ	ระดับของผลกระทบ				
		5	4	3	2	1
1	ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ					
	1.1. มีผลกระทบต่อรายได้จากการให้บริการลูกค้า WALK IN ของร้าน ท่านมากน้อยเพียงใด					
	1.2. มีผลกระทบต่อรายได้จากการขาย Package ของร้านท่าน มากน้อยเพียงใด					
	1.3. มีผลกระทบต่อรายได้จากลูกค้ากรุ๊ปทัวร์ ของร้านท่าน มากน้อยเพียงใด					
	1.4. มีผลกระทบต่อรายได้จากรายได้อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____ ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
	1.5. มีผลกระทบต่อรายได้รวมของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
	1.6. มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจของร้าน ท่านมากน้อยเพียงใด					

ข้อที่	ผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019ต่อการดำเนินการธุรกิจสปีและนวดเพื่อสุขภาพ	ระดับของผลกระทบ				
		5	4	3	2	1
	1.7.มีผลกระทบต่อรายได้สุทธิของท่านมากน้อยเพียงใด					
2	ผลกระทบด้านการบริหารธุรกิจ					
	2.1.มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านบุคคล ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
	2.2.มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านจัดการทั่วไป ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
	2.3.มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการด้านการเงิน ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
	2.4.มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการตลาด ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
3	มีผลกระทบจากมาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐต่อร้านท่านมากน้อยเพียงใด					
4	มีผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้ที่มารับบริการ ของร้านท่านมากน้อยเพียงใด					

5.ท่านคิดว่าผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ผลการ

ดำเนินการ (ถ้าไร) ลดลง จำนวน _____ บาท และคิดเป็นร้อยละ _____

6.ความต้องการของผู้ประกอบการจากการช่วยเหลือจากภาครัฐ

(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

○ มีกองทุนให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการประกอบธุรกิจแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับ

ผลกระทบ

○ มีการให้เงินช่วยเหลือและส่งเสริมในการประกอบธุรกิจจากภาครัฐ

○ มีการขยายเวลาการชำระหนี้ โดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบที่กู้ยืมเงิน
จาก สถาบันการเงินของรัฐและเอกชน

○ จัดให้มีบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 แก่ผู้ประกอบการและพนักงานร้านทุกคน

○ มีระบบการตรวจ รักษา การส่งต่อ การป้องกัน ที่รวดเร็ว กระชับและปลอดภัย ที่จะช่วยเหลือ
ผู้ประกอบการเมื่อประสบปัญหาที่มีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสถานประกอบการ

○ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวมาใช้บริการในธุรกิจจากภาครัฐ

○ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

_____

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพและข้อเสนอแ

คำชี้แจง กรุณาเขียน**ส่วนที่ 4** แบบสอบถามตอบข้อคำถามที่ตรงตามความเป็นจริง

1.แนวทางในการพัฒนาธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1.แนวทางการพัฒนาด้านการดำเนินธุรกิจ

1.1.1. ด้านการให้บริการและผลิตภัณฑ์ (Product) _____

_____

1.1.2. ด้านราคา (Price) _____

_____

1.1.3. ด้านสถานที่ (Place) _____

_____

1.1.4. ด้านการโปรโมทร้าน (Promotion) _____

_____

1.1.5. ด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากร (People) _____

_____

1.1.6.ด้านกระบวนการในการให้บริการเพื่อเพิ่มยอดขาย (Physical) _____

_____

1.1.7.ด้านทางกายภาพของร้าน (Physical) _____

_____

1.2.แนวทางการพัฒนาในด้านอื่น (ถ้ามี)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

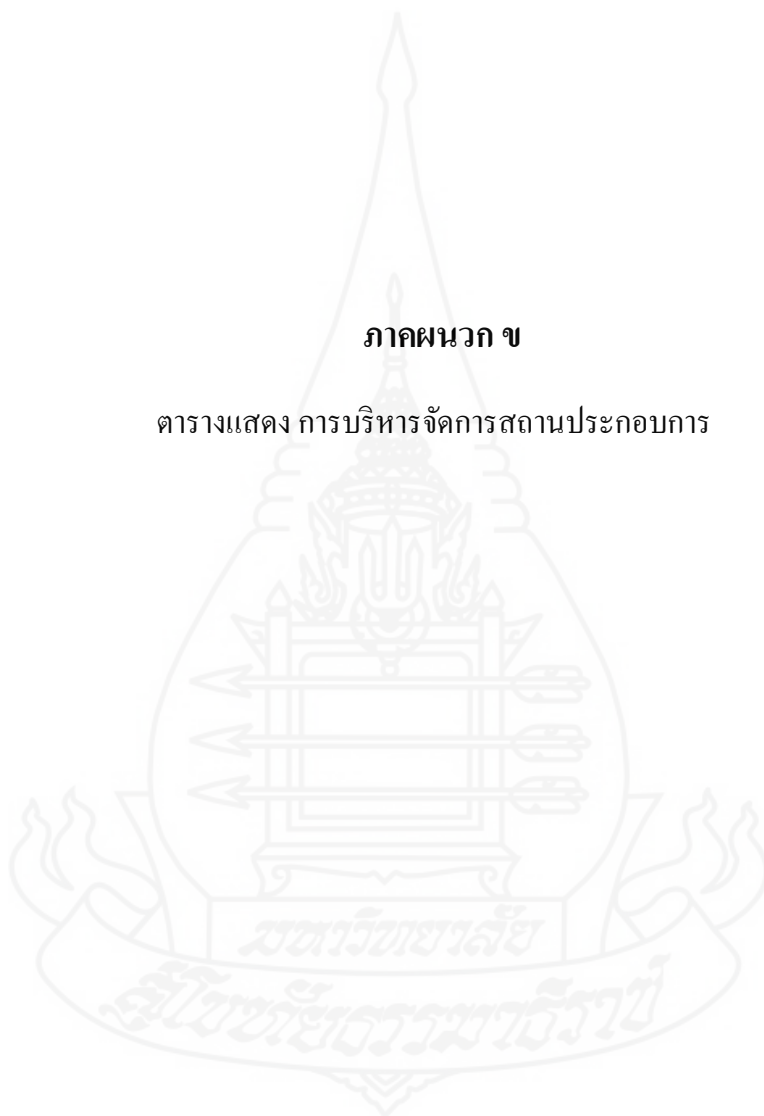

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ตารางแสดง การบริหารจัดการสถานประกอบการ

ตารางแสดง การบริหารจัดการสถานประกอบการ

การบริหารธุรกิจ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ระดับที่ปฏิบัติได้
การบริหารจัดการสถานประกอบการ			
มีแผนการจัดการร้าน	4.00	0.09	ดีมากที่สุด
การบริหารด้านการตลาด			
มีแผนบริหารด้านการตลาด	3.56	0.11	ดีมาก
มีการจัดทำคู่มือขั้นตอนการดำเนินการ	3.22	0.14	ดีมาก
การบริหารด้านการเงิน			
กำหนดเป้าหมายรายได้ ผลกำไร	3.64	0.83	ดีมาก
จัดทำงบประมาณ			
วางแผนด้านรายรับและรายจ่าย	3.56	0.09	ดีมาก
จัดทำงบการเงินและงบประมาณการ	3.51	0.08	ดีมาก
ภาพรวมของการปฏิบัติได้	3.56	0.33	ดีมาก
การบริหารด้านบุคลากร			
มีแผนบริหารด้านบุคลากร	3.68	0.10	ดีมาก
จัดทำผังองค์กรและแบ่งงานกันทำ	3.12	0.13	ดีมาก
กำหนดลักษณะงานและหน้าที่	3.82	0.08	ดีมาก
ของบุคลากร			
มีนโยบายด้านบุคลากร การคัดเลือก	3.68	0.10	ดีมาก
และการกำหนดค่าตอบแทน			
มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร	3.23	0.13	ดีมาก
ภาพรวมของการปฏิบัติได้	3.50	0.11	ดีมาก
การบริหารจัดการปฏิบัติตามมาตรฐานการ			
ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส			
โคโรนา 2019			
ในเดือนที่ผ่านมาพบผู้มารับบริการติดเชื้อ	1.00	0	น้อยที่สุด
และถ้าพบมีการรายงานและปฏิบัติตามมาตรการ			
มีการวัดอุณหภูมิก่อนเข้ามารับบริการ	4.70	0.06	ดีมากที่สุด
ถ้าอุณหภูมิสูงกว่า 37.5 องศาเซลเซียส			
งดให้บริการและแนะนำไปโรงพยาบาล			

ตารางแสดง การบริหารจัดการสถานประกอบการ

การบริหารธุรกิจ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับที่ปฏิบัติได้		
จัดให้มีระบบลงทะเบียนในการเข้ารับบริการ	4.67	0.58	ดีมากที่สุด
มีระบบการชำระค่าบริการผ่านระบบออนไลน์	3.95	0.17	ดีมาก
มีการแสดงหลักฐานการฉีดวัคซีนหรือ	1.83	0.19	น้อย
ผลการตรวจ ATK / PCR ผลเป็นลบในกรณี ที่มาใช้บริการสปา ประเภทที่ใช้น้ำเพื่อสุขภาพ			
ทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสร่วม	4.75	0.50	ดีมากที่สุด
มีการจัดให้มีเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล 1-2 เมตร หรือจัดห้องบริการขนาด 1 คนต่อ 1 ห้อง	4.40	0.78	ดีมากที่สุด
กรณีห้องรวม จัดให้มีการเว้นระยะห่าง	4.33	0.08	ดีมากที่สุด
จัดให้มีม่านกั้นระหว่างเก้าอี้ขนาดหรือเตียงขนาด			
จำกัดจำนวนผู้ใช้บริการตามขนาดพื้นที่ โดย	4.32	0.09	ดีมากที่สุด
ให้มีพื้นที่ 1 คนต่อ 4 ตารางเมตร			
จัดบริการที่มีการใช้น้ำเพื่อสุขภาพในสปา	1.43	0.14	น้อย
จัดให้บริการ 1 รายต่อ 1 ห้อง			
จัดให้มีการระบายอากาศที่ดีและเพียงพอ	4.52	0.73	ดีมากที่สุด
บริการห้องน้ำ สะอาด ระบายอากาศดี	4.53	0.73	ดีมากที่สุด
ภาพรวมของการปฏิบัติได้	3.70	0.34	ดีมาก
ลักษณะทางกายภาพของสถานประกอบการ			
พื้นที่ให้บริการมีแสงสว่างเพียงพอและ	4.58	0.06	ดีมากที่สุด
มีการแบ่งขอบเขตพื้นที่ชัดเจน			
บริเวณในการให้บริการเฉพาะบุคคล	4.49	0.07	ดีมากที่สุด
มีการตกแต่งสวยงาม เรียบร้อย สะอาด	4.41	0.08	ดีมากที่สุด
มีการจัดการขยะและน้ำเสียเหมาะสม	4.52	0.06	ดีมากที่สุด
มีการทำความสะอาดอุปกรณ์และเครื่องมือ	4.58	0.07	ดีมากที่สุด
รวมผลการปฏิบัติได้	4.51	0.07	ดีมากที่สุด
รวม	65	ราย	

ภาคผนวก ค

ตารางแสดง คำอธิบายของตัวแปร

ตารางแสดง คำอธิบายของตัวแปร

ตัวแปร	คำอธิบาย
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	รายได้และค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบ ดังนี้
รายได้จากการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการเอง	รายได้จากการให้บริการสปาและนวดเพื่อ
หน้าร้าน	สุขภาพและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องของร้าน
รายได้จากการขายแพ็คเกจล่วงหน้า	รายได้จากการขายแพ็คเกจล่วงหน้า ของธุรกิจ
	สปาและนวดเพื่อสุขภาพ
รายได้จากลูกค้ากลุ่มทัวร์	รายได้จากการให้บริการลูกค้ากรุ๊ปทัวร์
รายได้อื่นๆ เช่น การขายผลิตภัณฑ์	รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
รายได้รวม	รายได้จากการให้บริการสปาและนวดเพื่อ
	สุขภาพและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเดือน
กำไรของธุรกิจสุทธิ	กำไรจากรายได้รวมหลังหักกับค่าใช้จ่ายใน
	การประกอบธุรกิจ
ค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ	รายจ่ายในการใช้จ่ายต่างๆ ในการประกอบ
	ธุรกิจ (ต้นทุนทางธุรกิจ)
ผลกระทบด้านการบริหารจัดการ	การบริหารจัดการที่ได้รับผลกระทบ ดังนี้
การบริหารจัดการด้านบุคลากร	ระบบในการบริหารจัดการบุคลากรในร้าน
การบริหารจัดการด้านการจัดซื้อวัตถุดิบ	ระบบในการบริหารจัดการซื้อวัตถุดิบของร้าน
การบริหารจัดการด้านการเงิน	ระบบในการบริหารด้านการเงินภายในร้าน
การบริหารจัดการด้านการตลาด	ระบบในการบริหารด้านการตลาดภายในร้าน
ผลกระทบจากมาตรการบังคับใช้จากภาครัฐ	มาตรการของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ
มาตรการในการบังคับใช้จากภาครัฐ	มาตรการต่างๆที่ภาครัฐให้ปฏิบัติเนื่องจากการ
	ป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของผู้ที่มาใช้บริการ	ผลกระทบที่ส่งผลด้านผู้ที่มาใช้บริการ
ความเชื่อมั่นของผู้มาใช้บริการ	ความมั่นใจ เชื่อมั่น ในการมาใช้บริการที่ร้าน

ตารางแสดง คำอธิบายของตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบาย
ช่องทางของการให้บริการ	ช่องทางของการให้บริการที่มาของรายได้
จำนวนช่องทางของการให้บริการหรือ จำหน่ายผลิตภัณฑ์	เช่น 1) รายได้จากบริการลูกค้าที่มา รับบริการหน้าร้าน 2) รายได้จากการขาย แพ็คเกจ(Package) 3) รายได้จากลูกค้ารูปทัวร์ และ 4) รายได้ จากอื่น เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของ ธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ความแปรปรวนของขนาดธุรกิจ	ค่าเฉลี่ยของประเภทการให้บริการธุรกิจส ปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ค่าเฉลี่ยของจำนวนประเภทการให้บริการ	ปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ความแปรปรวนของผลกระทบของกลุ่ม ธุรกิจ	ผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019ต่อกลุ่มธุรกิจสปาและนวดเพื่อสุขภาพ
ผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจสปาและนวดเพื่อ สุขภาพในจังหวัดลำปาง	ในจังหวัดลำปาง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางจิรนนท์ รอดสาย
วัน เดือน ปีเกิด	25 มกราคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก (สถาบันสมทบมหาวิทาลัยมหิดล) พ.ศ. 2536
สถานที่ทำงาน	จิรนนท์โฮมสเปา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ตำแหน่ง	ผู้ประกอบการธุรกิจสปา (จิรนนท์โฮมสเปา)

